

Tietosisällöstä monikanavaiseksi mediasisällöksi: Asiantuntijatiedon esittäminen Sydän-mediassa

Tiina Eloranta



Tiivistelmä



| | |
|---|--|
| Tekijä Tiina Eloranta | |
| Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma | |
| Työsuunnitelman otsikko Tietosisällöstä monikanavaiseksi mediasisällöksi: Asiantuntijatiedon esittäminen Sydän-mediassa | Sivu- ja liitesivumäärä 50 + 1 |
| <p>Sydänliitto aloitti julkaisu-uudistuksen vuoden 2015 alussa. Uudistuksen tavoitteena on vähentää julkaisujen nimikkeiden määrää, koska niitä oli vuonna 2014 noin 200. Osa painetuista oppaista jää pois, kun sähköisten oppaiden julkaisu aloitetaan Sydänliiton verkkokaupassa. Julkaisu-uudistuksen toinen tavoite on, että asiantuntijoiden tuottama tieto sydänterveydestä ja -sairauksista löytyy artikkeleina Sydän-verkkolehdestä.</p> <p>Julkaisu-uudistuksen tavoitteiden pohjalta syntyy tämän opinnäytetyön tavoitteet. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten Sydänliiton asiantuntijan laatima aineistokokonaisuus kannattaa julkaista Sydän-verkkolehdestä. Toinen tavoite on selvittää, mikä sähköinen julkaisumuoto soveltuu parhaiten verkkokaupassa myytävälle ja jaettaville julkaisuille. Opinnäytetyön tarkoitus on palvella Suomen Sydänliittoa julkaisu-uudistuksen mukanaan tuomassa julkaisuprosessien uudistamisessa ja tietoaineiston esittämistapojen konseptoinnissa sekä parantaa sähköisessä muodossa julkaistavan asiantuntijatiedon käytettävyyttä Sydän-mediassa.</p> <p>Työssä käydään läpi Sydän-median julkaisukanavat, digitaalisten julkaisujen käyttäjät ja käyttötottumukset sekä tutkitaan, mitä käytettävyys merkitsee sydän.fin artikkelien ja verkkokaupan sähköisten julkaisujen osalta. Ratkaisua etsitään vertailemalla ja testaamalla e-julkaisujen eri formaatteja. Lisäksi käydään vaihe vaiheelta läpi artikkelikokonaisuuden luonti sydän.fihin. Tuotoksena syntyvät artikkelikokonaisuus nimeltään Pitkä QT -oireyhtymä, vinkkilista artikkelikokonaisuuden kirjoittajan avuksi ja ehdotus Sydänliiton e-julkaisun formaatiksi verkkokaupaan. Tämän opinnäytetyön ulkopuolelle rajautuvat asiantuntijoiden tuottaman tekstin toimittaminen, kohderyhmäanalyysi, ansaintalogiikka sekä sähköisten julkaisujen markkinointi ja hinnoittelu.</p> <p>Lopputyön pohdinnassa esitellään muutamia käytäntöjä, jotka lisäävät sydän.fin artikkelien käytettävyyttä: pitkät artikkelit kannattaa pilkkoa moneksi artikkeliksi ja tälle kokonaisuudelle luodaan kaikki kokonaisuuden artikkelit kokoava laskeutumissivu. Kokonaisuudelle valitaan lyhyt ja ytimekäs verkko-osoite. Esille nousee myös, että aineiston testaus mobiililaitteessa heti julkaisun jälkeen kuuluu ehdottomasti jokaisen julkaisijan työtapoihin. Mobiililaitteen tiukka näkymä tuo parhaiten esille mahdolliset virheet.</p> <p>Vertailun ja testauksen tuloksena verkkokaupan sähköisen julkaisun formaatiksi löytyy responsiivinen ja laiteriippumaton Asteikko-verkkosovellus. Tämä sovellus tarjoaa mahdollisuuden jakaa myös artikkeleita koko julkaisun sijaan. Lisäksi Asteikon julkaisuprosessi tuntuu turvalliselta, sillä julkaisuprosessi ei ole sidoksissa yhteen tekijään. Lisäksi työprosessi on tarkkaan konseptoitu.</p> | |
| Asiasanat verkkojulkaiseminen, sähköiset julkaisut, verkkojulkaisut, käytettävyys, monikanavaisuus | |

Sisällys

| | | |
|-------|--|----|
| 1 | Johdanto | 1 |
| 2 | Sydäneliiton julkaisu-uudistus | 3 |
| 2.1 | Toimeksiantaja | 3 |
| 2.2 | Julkaisu-uudistuksen lähtökohdat ja tavoitteet..... | 3 |
| 2.3 | Uudistuksen avuksi tehtiin kysely | 4 |
| 3 | Opinnäytetyön tavoitteet | 6 |
| 3.1 | Tilanne ennen julkaisu-uudistusta..... | 6 |
| 3.2 | Kehittämistyön tavoitteet ja menetelmät | 7 |
| 3.3 | Opinnäytetyön rajaus | 8 |
| 3.4 | Käsitteitä | 9 |
| 4 | Sydän-median julkaisukanavat | 11 |
| 4.1 | Sydän-lehti | 11 |
| 4.2 | Sydän-verkkolehti | 12 |
| 4.3 | Verkkokauppa | 15 |
| 4.4 | Sosiaalinen media ja uutiskirje..... | 15 |
| 4.5 | Monikanavajulkaiseminen..... | 16 |
| 4.6 | Esimerkkiaineiston aiheena sairaus nimeltään pitkä QT -oireyhtymä..... | 16 |
| 5 | Digitaalisten julkaisujen käyttäjät ja käytettävyys..... | 18 |
| 5.1 | Verkon käyttäjät ja käyttötottumukset muuttuvat | 18 |
| 5.2 | Digitaalisten aineistojen käytettävyys | 20 |
| 5.3 | Käytettävyys Sydän-median julkaisuissa | 21 |
| 5.4 | Sähköisen julkaisun formaatteja | 21 |
| 5.4.1 | PDF..... | 22 |
| 5.4.2 | Näköisjulkaisu..... | 23 |
| 5.4.3 | EPUB | 23 |
| 5.4.4 | HTML5-sovellus..... | 26 |
| 6 | Artikkelikokonaisuus Sydän-verkkolehdessä | 29 |
| 6.1 | Tekstiaineiston muokkaus..... | 30 |
| 6.2 | Artikkelin luominen..... | 31 |
| 6.3 | Artikkelikokonaisuuden luominen..... | 34 |
| 7 | Sähköisen aineiston julkaisu verkkokaupassa | 35 |
| 7.1 | InDesign-tiedostosta muokataan EPUB..... | 35 |
| 7.2 | Digijulkaisu Asteikko-julkaisualustalla..... | 36 |
| 8 | Arviointia ja pohdintaa..... | 39 |

| | | |
|-----|--|----|
| 8.1 | Sydän-verkkolehden kehityskohteet | 40 |
| 8.2 | Sähköisen julkaisun formaatin valinta | 42 |
| 8.3 | Oman oppimiseni arviointi ja kiitokset | 43 |
| 8.4 | Opinnäytetyön evaluointi | 45 |
| 9 | Lähteet | 47 |
| 10 | Liitteet | 51 |
| | Liite 1. Vinkkilista artikkelikokonaisuuden kirjoittajalle | 51 |

1 Johdanto

Internet on medioista erityisasemassa, sitä ei voi kieltää. Verkossa julkaistavien aineistojen lukeminen lisääntyy ja käyttötottumukset muuttuvat, kun älypuhelin ja taulutietokoneiden käyttäjien määrä kasvaa. Kuluttajien saatavilla on yhä enemmän mediasisältöjä ja niiden käyttötapoja. Verkkoa käytetään arkisten asioiden hoitoon, ja siellä hoidetaan sosiaalisia suhteita. Enää lukija ei tyydy selailemaan Helsingin Sanomia aamiaispöydässä, hän haluaa ammentaa tietoa ja viihdellä myös työmatkalla tai vaikkapa lääkärin vastaanotolle pääsyä odotellessaan.

Oma terveys kiinnostaa yhä enemmän. Taloustutkimuksen Terveystalolle (2015) toteuttaman tutkimuksen mukaan verkosta etsitään tietoa erityisesti sairauksien oireista ja lääkkeistä. Jo sairastuneet hakevat tietoa omasta sairaudestaan, kuntoutuksesta ja vertaistuesta. Koska digitaalinen lukeminen lisääntyy, potilas- ja kansalaisjärjestönä Suomen Sydänliitto haluaa tarjota lukijoilleen julkaisuja, joita on mahdollista lukea ja katsoa monesta eri julkaisukanavasta: sydänterveyteen liittyviä artikkeleita ja juttuja Sydän-verkkopalvelusta (Sydän 2015), videoita Sydänliiton Youtube-kanavalta (Youtube 2015), sydänterveyteen liittyviä sähköisiä oppaita Sydänliiton verkkokaupasta (Sydänkauppa 2015), uutisia uutispalvelu Mynewsdeskistä (2015) ja jaettua sydäntietoa Sydänmedian Twitter- ja Facebook-kanavilta.

Jotta Sydänliiton sydänterveydestä kirjoittavien asiantuntijoiden tuottamat sähköiset tietomateriaalit olisivat mahdollisimman monen käyttäjän ulottuvilla, aloitti Sydänliitto julkaisu-uudistuksen vuoden 2015 alussa. Koska työskentelen Sydänliitossa verkkotoimittajana ja julkaisu-uudistuksen johtajana, lähdin selvittämään sähköisten julkaisujen esittämistapoja Sydänmedian eri julkaisukanavilla. Verkkokaupassa julkaistavalle e-julkaisulle etsin kokonaan uuden formaatti. Verkkolehden esittämistavassa käytän jo olemassa olevia julkaisualustan ominaisuuksia, mutta tarkastelen mahdollisuuksia uudella tavalla.

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää, miten sydänterveyden asiantuntijan laatima aineistokokonaisuus kannattaa julkaista Sydän-verkkolehdessä. Tutkin myös, mikä sähköinen julkaisumuoto soveltuu parhaiten verkkokaupassa myytävälle ja jaettaville julkaisuille: mitä vaihtoehtoja PDF-julkaisemiselle löytyy, ja mitä asiantuntijoiden kannattaa ottaa huomioon, kun he työstävät aineistoaan verkkojulkaisua varten. Pidän kehitystyöni lähtökohtana asiantuntijatiedon julkaisemista muodossa, jossa otetaan huomioon kunkin Sydänmedian julkaisukanavan vaatimukset ja mahdollisuudet. Vaikka Sydänliiton asiantuntijan tuottama tietoaineisto on lähtökohdiltaan sama, esitetään tieto eri muodossa Sydän-verkkopalvelussa ja Sydänliiton verkkokaupassa.

Seuraavissa luvuissa kerron vaihe vaiheelta, miten kehittämistyö etenee, ja mitä työn tulokset merkitsevät Sydänliiton julkaisu-uudistuksen kannalta.

Luvussa kaksi esittelen ensin toimeksiantajani Suomen Sydänliiton, sitten käynnistyneen julkaisu-uudistuksen lähtökohdat ja tavoitteet. Luvun lopussa esittelen kyselyn, joka tehtiin julkaisu-uudistuksen tueksi.

Esittelen opinnäytetyöni tavoitteet luvussa kolme. Käyn läpi myös kehittämistyöni ydinkäsitteet ja kehittämismenetelmät sekä kerron, mitä rajaan opinnäytetyöni ulkopuolelle. Luvun lopusta löytyy tekstin sisältöä avaavia käsitteitä.

Luvussa neljä käsittelen Sydän-median julkaisukanavia ja kerron lyhyesti, mikä sairaus *pitkä QT -oireyhtymä* on. Käytän kyseistä sairautta koskevaa tietoa sydan.fin artikkelikokonaisuuden luomiseen.

Luvussa viisi tutkin digitaalisten julkaisujen käyttäjiä ja käytettävyyttä sekä käytettävyyttä Sydän-median julkaisuissa. Luvun lopussa esittelen sähköisten julkaisujen formaatteja ja vertailen niitä keskenään.

Luvussa kuusi käyn läpi tekstiaineiston muokkauksen sekä artikkelin ja artikkelikokonaisuuden luomisen sydan.fihin.

Luvussa seitsemän käyn läpi, miten InDesign-tiedostosta muokataan EPUB-tiedosto ja miten e-julkaisu tuotetaan Asteikko-sovelluksella.

Opinnäytetyöni viimeisessä luvussa esittelen joitain kehittämissuunnitelmia ja pohdin omaa oppimistani ja tavoitteisiin pääsyä.

2 Sydänliiton julkaisu-uudistus

Tässä luvussa kerron lyhyesti toimeksiantajastani Sydänliitosta, liiton käynnistämästä julkaisu-uudistuksesta ja uudistuksen tavoitteista.

2.1 Toimeksiantaja

Suomen Sydänliitto ry on kansalais- ja potilasjärjestö, joka on perustettu vuonna 1955. Sydänyhdistyksissä ympäri Suomea on jäseniä yli 70 000. Julkaisuja Sydänliitto on tuottanut toimintansa alusta lähtien. Sydän-lehti on ilmestynyt vuodesta 1958 ja verkkolehtenä vuodesta 2007. Painettu Sydän ilmestyy viisi kertaa vuodessa, verkkolehteä päivitetään jatkuvasti. Sydänliiton nykyinen verkkokauppa on toiminut vuodesta 2010. Sen uudistustyö on käynnistynyt, ja uudistus on tarkoitus olla valmis vuoden 2015 loppuun mennessä. Sydän.fi-verkkolehden uudet sivut julkaistiin marraskuussa 2014. Kokonaisuutena eri julkaisualustoja kutsutaan Sydän-mediaksi. Esittelen Sydän-median eri julkaisukanavat tarkemmin luvussa 4.

2.2 Julkaisu-uudistuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Sydänliitto käynnisti vuoden 2014 alussa Sydän-verkkolehden uudistamisen suunnittelun. Julkaisualustan lisäksi päätettiin uudistaa Sydän-median ilme. Suunnittelun aloitti markkinoituvuustointiviestintätoimisto i2 keväällä 2014. Kokonaisuutena uudistus sidottiin Sydänliiton ilmeen uudistamiseen. Sydän tekee hyvää -tunnus otettiin käyttöön ensimmäisenä Sydämen Facebook- ja Twitter-tileissä ja uusiutunut lehden logo vuoden 2015 ensimmäisessä numerossa. Näin päästiin tuomaan asteittain uudistunut ilme sydänyhteisölle tutuksi.

Kun Sydänliiton julkaisu-uudistuksen suunnittelu aloitettiin vuoden 2015 alussa, Sydänliiton viestintäjohtaja Eeva-Riitta Piispanen nimitti minut projektin johtajaksi. Uudistuksen piiriin kuuluu noin 200 erilaista painettua julkaisua ja kahdeksan verkossa julkaistua PDF-tiedostoista tuotettua näköisjulkaisua.

Syyskuussa 2014 uudistustyön pohjaksi asiantuntijaryhmä kävi läpi kaikki Sydänliitossa myynnissä tai jaettavana olevat julkaisunimikkeet: esitteet, oppaat ja julisteet. Julkaisujen nimikkeiden läpikäynnillä haluttiin selvittää ne tuotteet, jotka ovat jo vanhentuneet, mitkä julkaisut kannattaa tuottaa jatkossa vain sähköisessä muodossa ja mitkä julkaisut pitää ehdottomasti julkaista myös painettuna. Sydänsairauksia käsittelevät oppaat sisältävät ensitietoa sairastuneelle ja heidän omaisilleen ja läheisilleen.

Sydänliiton julkaisu-uudistuksen tavoitteet ovat:

- julkaisunimikkeiden määrä vähenee
- asiantuntijatieto löytyy ensisijaisesti artikkeleina Sydän-verkkolehdestä, ei enää niinkään painettuina oppaina
- valikoitu joukko asiantuntijoiden tuottamaa tietomateriaalia jalostetaan niin, että ne ovat sähköisinä ja painettuina julkaisuina myynnissä Sydänliiton verkkokaupassa.

Esimerkiksi julkisessa terveydenhuollossa muun muassa sairaalahoidosta kotiin pääseville jaetaan oppaita nimeltään *Marevan-hoito*, *Sydänleikkauksen jälkeen*, *Sepelvaltimotauti* ja *Eteisvärinä*. Näitä jatkuvasti tarvittavia oppaita painetaan kuten tähänkin asti.

Ulkoasun lisäksi oppaiden sisältöjä muokataan: tekstejä toimitetaan uudelleen ja sydän-terveyteen liittyvää materiaalia kuvataan lisää. Aineistoihin pyritään lisäämään myös info-grafiikkaa, jotta lukujen esittäminen havainnollistuu. Esimerkiksi sähköiseen Eteisvärinä-oppaaseen on tuotettu myös videomateriaalia.

Viestintäjohtaja Eeva-Riitta Piispanen kertoi julkaisu-uudistuksen tavoitteet Sydänliiton johtoryhmän kokouksessa 19.3.2015. Piispanen painotti sitä, että kaikki asiantuntijatieto tulee löytyä laajasti sydän.fistä, jossa mikään tieto ei maksa käyttäjälle ja on näin verkkokäyttäjille vapaasta saatavilla. Kun asiantuntijatieto jalostetaan tietopaketti verkkokauppaan, joko sähköiseksi tai painetuksi julkaisuksi, on se käyttäjälle maksullista.

2.3 Uudistuksen avuksi tehtiin kysely

Jotta painettujen oppaiden käyttäjien kokemuksista saadaan tietoa, Sydänliitto teetti julkaisu-uudistuksen avuksi julkaisukyselyn (Hietalahti, Rautiainen & Suominen 2014). Kysely kohdennettiin Sydänliiton julkaisuja ammatikseen käyttävälle ohjaajalle ja kouluttajalle. Vastaanottajia oli 3 934. Lisäksi kysely lähetettiin yhteistyökumppaneille, kuten kardiologisille hoitajille, fysioterapeuteille, Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry:n jäsenille ja Suomen Kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys ry:n jäsenille. Ilmoitus kyselystä julkaistiin myös HUS:n julkaisemassa Husari-lehdessä. Vastauksia tuli yhteensä 473. Vastaajista yli 60 prosenttia oli terveydenhoitajia, ja vastaajista yli 60 työskenteli terveyskeskuksessa. Yli 60 prosenttia vastaajista oli materiaalin käyttäjiä ja vain reilu 30 prosenttia toimi tilaajana.

Kysely paljastaa, että osa Sydänliiton julkaisuista tunnetaan, sillä yli 80 prosenttia vastaajista ilmoitti tilanneensa tai käyttäneensä Sydänliiton julkaisuja. Yli 50 prosenttia kyselyyn osallistuneista koki, että Sydänliiton julkaisut ovat hyödyllisiä.

Hyvinä puolina he pitivät sitä, että julkaisut

- tukevat potilasohjaustilanteita ja erilaisia kursseja
- ovat hyvä tuki sähköiselle materiaalille
- ovat tietoa tiivistetyssä muodossa, ja tieto on luotettavaa
- sisältävät tietopaketin asiakkaalle kotiin vietäväksi, jolloin sisältöön voi palata myöhemminkin
- sisältävät tärkeää tietoa omaan työhön (90 % vastaajista).

Joidenkin vastaajien mielestä painettujen oppaiden sisällön laajuutta, luettavuutta ja ymmärrettävyyttä voisi parantaa. Myös tekstikokoa toivottiin suuremmaksi, jotta lukeminen helpottuu. Osa vastaajista koki, että julkaisut ovat liian kalliita.

Huonona puolena vastaajat kokivat myös sen, että sähköisestä materiaalista pitäisi maksaa: reilusti yli 80 prosenttia ei ole valmis maksamaan sähköisestä materiaalista, vaikka heidän mielestään ammattilaisille suunnattu materiaali voi olla jatkossa vain sähköisessä muodossa. Sähköisyyttä koskevissa vastauksissa tuntuukin olevan ristiriitaisuuksia. Osa vastaajista ilmoitti, että sähköinen maksullinen materiaali ei sovellu heille, koska kunnilla ei ole varaa maksaa materiaalista. Jotkut vastaajista olivat huolissaan siitä, että osa iäkkäistä ei käytä Internetiä, eikä näin pysty käyttämään sähköistä materiaalia. Painettuja julkaisuja toivotaan julkaistavan edelleen. Osa vastaajista korosti sitä, että asiakkaan ohjaustilanteessa heillä ei ole aina tietokone käytössä, joten he tarvitsevat painettua materiaalia käytännön tilanteisiin. Julkaisukyselyn tulokset julkaistiin Sydänliitossa 28.1.2015 ja ne käsiteltiin julkaisutoimikunnan kokouksessa 4.3.2015.

Palautetta painetuista oppaista on tullut myös suullisesti. Jotkut palautteen antajista kokivat, että tekstisisältöä on liikaa ja sitä on vaikea ymmärtää. Myös tekstikokoa toivotaan suuremmaksi. Ulkoasuun ollaan yleisesti tyytyväisiä. Myös Viivamedian tuottamista oppaiden näköisversioista on tullut palautetta: ne eivät aukea kaikissa selaimissa ja niiden tulostaminen ei kaikilta onnistu. Miksi tulostaminen ei kaikilta onnistu, ei ole pystytty selvittämään, koska palautteen antajat eivät ole osanneet kertoa koneensa asetuksia ja avun antaminen puhelimitse on vaikeaa.

3 Opinnäytetyön tavoitteet

Asiantuntijan tuottamia laajoja asiakokonaisuuksia ei voi sellaisenaan julkaista Sydänmedian eri kanavilla, vaan ne pitää pilkkoa lyhyempiin, verkossa lukemista helpottaviin kokonaisuuksiin. Aineisto pitää muokata itsenäisiksi artikkeleiksi Sydän-verkkolehden, sähköiseksi julkaisuksi verkkokauppaan ja myöhemmin mahdollisesti myös painetuksi julkaisuksi.

Tässä luvussa käyn läpi Sydänliiton julkaisujen tilanteen ennen julkaisu-uudistusta, esittelen kehittämistyöni ydinkysymykset ja kehittämismenetelmät sekä opinnäytetyöni rajauksen.

3.1 Tilanne ennen julkaisu-uudistusta

Sydänliitto julkaisee sydänterveyden asiantuntijoiden tuottamaa tietomateriaalia painettuna oppaina ja esitteinä, artikkeleina Sydän-verkkolehden ja juttuina painetussa Sydänlehdessä sekä videoina Sydänliiton Youtube-kanavalla. Asiantuntijat kirjoittavat myös blogeja, jotka Sydämen toimitus julkaisee uutispalvelu Mynewsdeskin digitaalisessa uutishuoneessa. Sydämen toimitus jakaa tietoa sydänterveydestä Facebookissa ja Sydämen Twitter-tilillä.

Kullakin Sydänmedian julkaisukanavalla on omat kohderyhmänsä ja käyttötarkoituksensa. Kanavat toimivat rinnakkain, limittäin ja yhteistyössä. Sydänmedian tuottaman materiaalin voi löytää montaa kautta: reittinä voi toimia hakukone, seminaari, uutiskirje, koulutuksessa saatu materiaali, sosiaalinen media, video, verkkosivu tai vaikkapa painettu Sydän-lehti. Julkaisumuodot lisääntyvät, sillä Sydänliiton uusiutuva verkkokauppa toimii myös sähköisten materiaalien jakelukanavana viimeistään vuoden 2015 lopulla.

Tällä hetkellä Sydänliiton asiantuntijoiden tuottama materiaali löytyy ensisijaisesti painettuina A5-kokoisina oppaina, jotka käsittelevät sydänterveyteen ja -sairauksiin liittyviä aiheita. Oppaiden sisältö muodostuu teksteistä, kuvista, piirroksista, infografiikoista ja taulukoista. Koska digitaalisen materiaalin tarve kasvaa, Sydänliiton tavoitteena on, että alkuvuodesta 2016 painetuista oppaista viisi on muokattu digitaalseksi verkkokaupasta ladattavaksi tuotteeksi.

3.2 Kehittämistyön tavoitteet ja menetelmät

Jotta tietoaineiston julkaiseminen sydän.fi-verkkopalvelussa ja Sydänliiton verkkokaupassa selkeytyy, käsittelen tässä kehitystyössäni esimerkinomaisesti asiantuntijan tuottaman *pitkä QT -oireyhtymä* -nimistä sairautta koskevan materiaalikokonaisuuden julkaisua sydän.fissä. En kuitenkaan tuota verkkokauppaan valmista e-julkaisua, vaan osallistun vain formaattivaihtoehtojen testaukseen ja valintaan. Sairauden kuvaus on luvun neljä loppupuolella kappaleessa *Sydänsairaus nimeltään pitkä QT -oireyhtymä*.

Työssäni otan huomioon, että verkkolehden ja verkkokaupan julkaisualustat ovat responsiivisia. Tällöin myös sisältöjen – infografiikan, piirrosten, taulukoiden, videoiden ja kuvien – pitää olla käyttäjän laitteeseen mukautuvia, olkoon käyttöliittymä sitten tietokone, tabletti tai älypuhelin.

Tavoitteeni on, että

- kehittämistyöni palvelee Sydänliiton mediauudistusprosessia, julkaisu-uudistuksen mukanaan tuomaa työprosessien uudistamistyötä ja auttaa strategisten ja taloudellisten suunnitelmien tekemisessä
- saan testaamalla selville, miten aineistokokonaisuutta kirjoittavan asiantuntijan kannalta artikkelikokonaisuuden julkaiseminen olisi mahdollisimman selkeää ja turhalta työltä välttyttäisiin
- löydän käyttökelpoisia toteutusehdotuksia siihen, miten laaja asiantuntijan tuottama asiakokonaisuus esitetään verkkolehdessä, jotta käytettävyyden osalta tarkoituksenmukaisuus, tehokkuus ja käyttäjän tyytyväisyys toteutuvat
- löydän laiteriippumattoman formaatin, jossa asiantuntijatieto julkaistaan sähköisenä julkaisuna verkkokaupassa.

Tällä kehittämistyöllä haen ratkaisua, miten parantaa sähköisessä muodossa julkaistavan asiantuntijatiedon käytettävyyttä monikanavaisessa Sydän-mediassa. Kiteytän kehittämistyön ydinkysymykset seuraaviin kahteen kysymykseen:

1. Millä menetelmillä asiantuntijan tuottama tietoaineisto muokataan käytettävyydeltään käyttäjäystävälliseen muotoon Sydän-verkkolehden?
2. Missä formaatissa asiantuntijan tuottama tietoaineisto kannattaa julkaista Sydänliiton verkkokaupassa?

Vastaan kysymyksiini tutkimalla sydän.fin julkaisualustan ominaisuuksia, verkkolehdessä aiemmin julkaistuja sisältöjä ja tietoartikkelien rakennetta. Tutkin, testaan ja kuvaan vaihe vaiheelta, miten *pitkä QT -oireyhtymä* -aineisto saadaan näkymään kokonaisuutena verk-

kolehdessa siten, että kokonaisuus on lukijalle miellyttävä kokemus, ja hän palaa käyttämään sydän.fi-verkkopalvelua myöhemminkin. Tutustun myös verkkokaupan julkaisualueen siltä osin, kuin se on sähköisten julkaisujen osalta tarpeellista. Lisäksi selvitän, mikä on käytettävyydeltään paras tietoaineiston julkaisumuoto verkkokaupassa. Vertailen muuttaman julkaisijan käyttämiä formaatteja ja niiden laiteriippumattomuutta. Kysyn myös kahdelta julkaisujen käyttäjältä heidän käyttökokemuksia e-julkaisuista.

Vaikka en käsittelekään tässä opinnäytetyössä toimituksellista sisältöä, selvitän lyhyesti, miten muokkaan *pitkä QT -oireyhtymä* -oppaan tekstiaineiston ennen kuin alan työstää materiaalista artikkeleita ja artikkeleista kokonaisuutta. Uskon vaihe vaiheelta etenevästä työnkuvailusta olevan hyötyä, kun muita oppaiden tekstisisältöjä aletaan editoida. Varsinkin ne oppaat, jotka eivät vaadi kokonaan tekstin uudelleentoimittamista, voidaan muokata ja julkaista esittelemälläni työprosessilla. Tekstieditoinnin jälkeen kuvaan prosessin, miten valmistelen tietoartikkelin julkaistavaksi ja miten luon julkaisukelpoisista artikkeleista kokonaisuuden. Lopuksi lähetän artikkelikokonaisuuden linkin arvioitavaksi ja kommentoitavaksi tietokokonaisuudesta vastaavalle asiantuntijalle sekä kahdelle sydänterveyden ammattilaiselle. Teen kokonaisuuteen tarvittavat korjaukset kommenttien perusteella.

Kehittämistyöni lopussa esitän joitakin ideoita siitä, miten sydän.fin artikkelien käytettävyyttä voisi parantaa. Esittelen myös palautteen, jota sain artikkelikokonaisuudesta. Sydänliitolle parhaan mahdollisen julkaisumuodon löytämiseksi kysyn HUS-Tietohallinnon (Sinkko 13.8.2015) ja Helmet-kirjaston (Hjelt 31.8.2015) kokemuksia e-julkaisuista.

Olen kiinnostunut aiheesta, koska digitaalinen lukeminen lisääntyy ja sähköisiä julkaisuja tuotetaan yhä enemmän. Myös lukulaitteet kehittyvät, joten julkaisujen käytettävyyteen tulee kiinnittää enemmän huomiota. Aihe on ajankohtainen, koska Sydänliiton mediauudistusprosessi on käynnissä ja verkkokaupassa julkaistavia e-julkaisuja tarvitaan jo loppuvuodesta. Aihe on ajankohtainen myös siksi, että muitakin *pitkä QT -oireyhtymän* kaltaisia asiakokonaisuuksia tullaan tuottamaan sydän.fihin vielä vuoden 2015 aikana. Esimerkiksi Sydänliiton sydänterveyttä koskeva ravitsemussuositusten asiakokonaisuus on jo viimeistelyvaiheessa.

3.3 Opinnäytetyön rajaus

Vaikka käsittelen tässä kehitystyössäni asiantuntijoiden tuottaman aineiston käytettävyyttä, jätän työn ulkopuolelle asiantuntijatekstin toimittamisen, ansaintalogiikan sekä sähköisten julkaisujen markkinoinnin ja hinnoittelun. En myöskään tässä työssä lähde tekemään kohderyhmäanalyysia, vaikka se joidenkin kanavien osalta olisikin varmasti tarpeellista.

Osana tätä lopputyötä julkaisen tekstiaineiston pohjalta työstämäni *pitkä QT -oireyhtymä* -artikkelikokonaisuuden sydän.fissä. Lisäksi teen vinkkilistan laajan tietokokonaisuuden julkaisijan tueksi. Verkkokauppaan en tuota tässä vaiheessa vielä valmista julkaisua, vaan osallistun ainoastaan julkaisuformaatin valintaan ja testaukseen.

3.4 Käsitteitä

| | |
|-------------------------------------|--|
| CSS | Cascading Style Sheets, kieli, joka muotoilee ulkoasun verkkosivuille ja sovelluksiin (W3C 2015) |
| DRM-suojaus | Digital Rights Management, kopiosuojaus, suojaa julkaisun tekijänoikeudet eli estää käyttäjää kopioimasta teosta (Suomen Standardisoimisliitto 2015) |
| e-kirja / e-julkaisu / digijulkaisu | tiedostomuoto, kirja tai esite, joka julkaistaan sähköisessä muodossa. Muoto on yleensä EPUB tai PDF (Sähkökirjat 2015) |
| EPUB | e-kirjan tiedostomuoto ja digitaalisen julkaisun standardi (IDPF 2015) |
| HTML | Hypertext Markup Language, muodostaa verkkosivujen rakenteen (W3C 2015) |
| HTML5-sovellus | universaali sovellusalusta, joka toimii kaikissa laitteissa, joissa on selainmoottori (Lehtovirta & Korpela 2013, 13) |
| HTML5-kieli | HTML-kielen ja sen standardin uusin kehitysvaihe (Lehtovirta & Korpela 2013, 12) |
| InDesign | julkaisuohjelma lehtien ja esitteiden suunnitteluun (Adobe 2015a) |
| laskeutumissivu | Landing Page, saapumissivu verkossa, jolle kävijä tulee esimerkiksi Internet-haun perusteella (Keskitalo, M. 2012) |
| lukulaite | sähkökirjojen lukemiseen tarkoitettu erillinen laite, monet tabletit ja älypuhelimet soveltuvat lukulaitteiksi (Sähkökirjat 2015) |

| | |
|-----------------|---|
| monikanavaisuus | Multi Channel, saman sisällön tuottaminen useaan julkaisukanavaan, sisältö mukautetaan kanavan roolin mukaisesti (Filenius 2015, 28) |
| näköisjulkaisu | painetun julkaisun näköinen versio verkossa, sisältö ei mukaudu käyttäjän laitteen mukaan (Holmberg 25.6.2015) |
| osoitealias | automaattisesti generoituvalla verkko-osoitteelle eli URL-osoitteelle annettu uusi nimi, alias |
| PDF | Portable Document Format, ohjelmariippumaton, siirrettävä tiedostomuoto (Adobe 2015b) |
| responsiivisuus | Responsive Design, verkkosisältö mukautuu käytettävän laitteen näytön kokoon (Lehtovirta & Korpela 2013, 16) |
| SVG | Scalable Vector Graphics, XML-kieleen perustuva vektorikuvien kuvausformaatti, joka tukee myös animaatiota (Lehtovirta & Korpela 2013, 143) |
| selainmoottori | Browser Engine, ohjelma, joka muotoilee sovelluksen sisällön näkyviin ja toteuttaa kuvatun toiminnallisuuden HTML:ää, CSS:ää ja JavaScriptiä käyttäen (Lehtovirta & Korpela 2013, 13) |
| sovellus | Application, ei ole riippuvainen selaimen navigointitoiminnoista, sovelluksella on omat ohjaustoimintonsa (Lehtovirta & Korpela 2013, 13) |
| XHTML | HTML:n muunnos (W3C 2015) |

4 Sydän-median julkaisukanavat

Toimitus julkaisee Sydän-median julkaisukanavilla ajankohtaista sydäntietoa ja tutkimus- uutisia, kolumneja sekä juttuja ihmisistä, elämästä ja elämänhallinnasta. Sydän.fi jakautuu toimitukselliseen sisältöön ja asiantuntija-artikkeleihin, jotka Sydänliiton asiantuntijat tuot- tavat palveluun. Kanavaperheeseen kuuluvat myös painettu Sydän-lehti, verkkokauppa, Sydämen Facebook- ja Twitter-tilit sekä uutiskirjeet. Tässä luvussa esittelen kyseiset ka- navat.

4.1 Sydän-lehti

Painettu Sydän-lehti (kuva 1) on Sydänliiton julkaisema jäsenlehti yli 70 000 sydänyhdis- tyksen jäsenelle. Lehden voi myös tilata. Lehden sisältö koostuu haastatteluista, repor- taaseista, artikkeleista, uutisista, kolumneista, pakinoista ja ristikosta. Lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa, ja siinä on 68 sivua. Kullakin numerolla on oma pääteemansa. Sydän- lehden vuonna 2011 teettämän lukijatutkimuksen mukaan lukijoista 90 prosenttia on yli 56-vuotiaita. Lukijoita lehdellä on noin 150 000.



Kuva 1. Painettu Sydän-lehti sai uudistetun logon vuoden 2015 ensimmäisessä numerossa

4.2 Sydän-verkkolehti

Uudistunut Sydän-verkkopalvelu julkaistiin marraskuussa 2014. Verkkolehteä tuotetaan selainpohjaisella Drupal-sisällönhallintajärjestelmällä, jonka avulla toimitus ja asiantuntijat luovat, hallitsevat ja julkaisevat artikkeleita, juttuja, kuvia, taulukoita, infograafeja ja piirroksia. Palvelussa julkaistaan myös elintapatestejä. Sisältö on vapaasti lukijoiden käytössä, maksumuuria ei käytetä. Verkkolehdessä on kaksi sisällöntuottajaa: toimitus ja asiantuntijat. Työnjako menee niin, että toimitus julkaisee ajankohtaista sydäntietoa ja tutkimusuutisia, juttuja ihmisistä, elämästä ja elämänhallinnasta. Sydänliiton asiantuntijat taas julkaisevat tietoartikkeleita sydänsairauksista ja -terveydestä, Sydänmerkki-asiantuntijatiimi julkaisee ruokaohjeita ja ajankohtaisia ruokaohjevinkkejä. Verkkolehteä ei päivitetä numerokohtaisesti, vaan sisältöä julkaistaan jatkuvasti.

Verkkolehden jutut ja asiantuntijoiden julkaisemat artikkelit on jaoteltu teemoittain.

- *Ajankohtaista* kategoriassa näkyvät toimituksen Mynewsdeskissä julkaisemat uutiset, lehdistötiedotteet ja blogit.
- *Asiantuntija vastaa* -kategoriasta löytyy vastauksia verkkolehden kävijöiden esittämiin sydänterveyteen liittyviin kysymyksiin. Kysymyksiin vastaavat ylilääkäri sekä ravitsemus-, liikunta- ja sosiaaliturvan asiantuntijat.
- *Ruoka ja liikunta* -kategoriassa ravitsemus- ja liikunta-asiantuntijat julkaisevat tietoartikkeleita. Sydänmerkki-tiimi julkaisee ruokaohjeisiin liittyvät jutut ja toimitus muut teemaan liittyvät jutut.
- *Sydänmerkki*-ruokaohjeet tuodaan palveluun Sydänmerkin ruokaohjepankista, jonne myös Sydän-media tuottaa aineistoa.
- *Sydänsairaudet ja hoito* -kategoriassa julkaistaan asiantuntija-artikkeleita. Toimitus taas julkaisee teemaan liittyviä juttuja. Myös *pitkä QT -oireyhtymä* -tietoaineisto julkaistaan tässä osiossa.
- *Terveys ja hyvinvointi* -kategoriassa sydänterveyden asiantuntijat julkaisevat tietoartikkeleita aiheina tupakointi, painonhallinta, omahoito, sosiaaliturva ja sydämen riskitekijät. Toimitus julkaisee aiheisiin liittyviä juttuja.

- *Viihde ja kulttuuri* -kategoria sisältää kirja-, näyttely-, teatteri-, musiikki- ja elokuva-esittelyjä. Sisällöt valitaan sydänterveyttä ja kohderyhmää ajatellen, taustalla tutkimustieto kulttuurin ja leikillisyyden merkityksestä terveyteen ja hyvinvointiin. Julkaisun hoitaa toimitus.
- *Ett hjärta* -kategoriassa julkaistaan sekä asiantuntijoiden tuottamia artikkeleita että toimituksellista aineistoa ruotsiksi.

Kunkin artikkelin ja jutun sisältö etenee rakenteeltaan samanlaisena. Sydän.fi:ssä sivuja vieritetään ylhäältä alas ja alhaalta ylös. Ensimmäiseksi sivun ylälaitaan sijoittuu osiokohdainen mainosbanneri ja tämän alapuolelta löytyy hakupalkki. Kuvat, piirroksot, videot ja infografiikka julkaistaan kuvakarusellissa, joka sijaitsee hakupalkin alapuolella. Kuvien ja videoiden julkaiseminen tekstin seassa ei ole suositeltavaa, koska silloin niiden responsiivisuus katoaa. Jotta kuvista saadaan responsiiviset, pitää artikkelin koodiin tehdä muutoksia (Mohebi 25.3.2015).

The screenshot shows the website layout. On the left is a navigation menu with items like 'Ajankohtaista', 'Asiantuntija vastaa', and 'Sydänmerkki-ruokaohjeet'. The main content area features a large image of a person rowing on a lake at sunset, with the title 'Sydänsairaudet ja hoito' overlaid. Below the image is the article title 'Kesän kalavedet mielessä' and the author's name 'Esko Kääriä'. The article text begins with '– Oli se järkytys, kertoo Esko Kääriä (73) tautikohtauksesta, joka iski kesämökillä Virroilla viime vuoden heinäkuussa.'

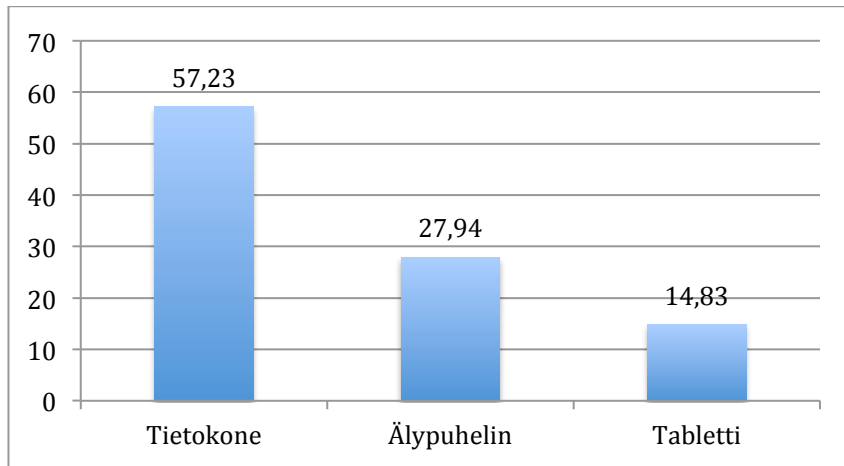
Kuva 2. *Sydänsairaudet ja hoito* -kategoriassa julkaistu toimituksellinen juttu

Kuva- ja videopaikan koko on 900 kertaa 410 pikseliä. Kuvakarusellin vasemmassa alalaidassa näkyy tieto kategoriasta, jossa artikkeli näytetään (Kuva 2). Kategorian otsikko peittää osan kuvasta tai videosta. Tämä pitää ottaa huomioon, kun karuselliin suunnitellaan sisältöä. Kuvakaruselli on optimoitu yhdestä kuuteen kuvalle. Julkaistut kuvat näkyvät otsikon alapuolella pieninä ikoneina. Kuva nousee karuselliin, kun pientä kuvaikonia napauttaa. Älypuhelimessa kuvan päällä näkyy selailumahdollisuutta osoittavat nuolet. Karusellissa voi julkaista yhtä aikaa sekä kuvia että videoita. Kun karusellissa julkaisee videon tai videoita, skaalautuu videon kuva automaattisesti karusellin kuvapaikkaan. Jotta käyttäjä tietää, että kyseessä on video, näkyy kuvan päällä videon käynnistysnuolta symboloiva ikoni.

Heti kuvakarusellin alla näkyvät myös päivämäärä, otsikko, ingressi, leipäteksti ja tekijät. Jutun lopussa annetaan mahdollisuus kommentointiin, ja sieltä löytyvät myös sosiaalisen median jakopainikkeet. Sivun alalaidasta löytyy *Lisää aiheesta* -otsikko, jonne valitaan muita jo aiemmin julkaistuja juttuja. *Syvennä tietojasi* -otsikon alle nostetaan tietoartikkeleita, joiden toivotaan kiinnostavan lukijoita.

Asiantuntija-artikkelit muodostuvat samalla rakenteella kuin jutut, mutta artikkelissa ei ole mahdollisuutta julkaista ingressiä. Artikkelit voivat sisältää tekstiä, taulukoita, kuvia, piirroksia, infograafeja ja videoita, kuten jututkin. Artikkeleita voi myös kommentoida, mikä antaa lukijalle mahdollisuuden antaa palautetta heti.

Miten lukijat sitten löytävät Sydän-verkkolehden sisällöt? Keskimäärin kolme neljästä löytää tiensä sydän.fihin Googlen kautta. Sydänliiton verkkotunnuksista sivuilla vierailleet on laskettu pois niin sanotuista suodatetuista käyttäjistä. Huhtikuun aikana näitä suodatettuja käyttäjiä on 44 764 ja sivun katseluita 96 255. Kävijöistä tietokoneen käyttäjiä on 57,23 prosenttia, älypuhelimien käyttäjiä 27,94 prosenttia ja tabletin käyttäjiä 14,83 prosenttia (Kuvio 1). Mobiililaitteista suosituin on iPhone, 19,78 prosenttia, ja seuraavaksi suosituin on iPad, 19,14 prosenttia. Kolme seuraavaa sijaa menevät Samsungin eri malleille. Käytetyimmät selaimet ovat Chrome, Firefox ja Safari. Suosituimmat aloitussivut liittyvät sydän-sairauksiin: verenpaine, sydämen rytmihäiriöt ja sydänsairauksien oireet. (Google Analytics 2015)



Kuvio 1. Sydän-verkkolehdeissä huhtikuussa 2015 vierailijoiden käyttämät laitetypit prosentteina (n = 44 764) (Google Analytics 2015)

4.3 Verkkokauppa

Tällä hetkellä, elokuussa 2015, Sydänliiton verkkokaupassa (Sydänkauppa 2015) myydään painettuja sydänterveyteen ja -sairauksiin liittyviä oppaita. Sieltä voi tilata myös maksuttomia Sydänliiton julkaisuja. Verkkokaupan rooli muuttuu, kun osa painetuista oppaista julkaistaan jatkossa myös sähköisinä tuotteina. Näin Sydänliiton asiantuntijoiden tuottama tieto on nopeammin käyttäjän saatavilla. Uudistettavassa verkkokaupassa kaikki sähköinen materiaali ei tule olemaan maksullista. Esimerkiksi tuote ei maksa erikseen siinä tapauksessa, jos terveydenhoitaja osallistuu OTA-ohjaajakoulutukseen, jonka koulutusmaksuun materiaali sisältyy. Tällaisissa tapauksissa kävijä saa koodin verkkokauppaan, jolla hän saa ladata materiaalin omalle koneelleen. Kävijä voi vaihtoehtoisesti lukea materiaalin myös selaimesta. Tämän opinnäytetyön yksi tarkoitus on etsiä näille sähköisenä julkaistaville oppaille ja esitteille julkaisumuoto, joka soveltuu uudistuvan verkkokaupan alustalle ja toimii responsiivisesti käyttäjien laitteissa, myös mobiilissa. Verkkokaupan kävijätietoja ei ole seurattu aktiivisesti. Uuden verkkokaupan kävijätietoja aletaan seurata Google Analyticsissa, kun palvelu avautuu myös kuluttajille.

4.4 Sosiaalinen media ja uutiskirje

Verkkolehden juttujen ja asiantuntija-artikkelien lisämateriaaliksi tuotetaan videoita, jotka julkaistaan Sydänliiton Youtube-kanavalla. Videot linkitetään osaksi aiheeseen liittyviä tietoartikkeleita ja juttuja. Videoiden lisäksi toimitus jakaa uutisia, blogeja, haastatteluja, reportaaseja, artikkeleita ja testejä Sydän-media Twitter- ja Facebook-tileillä (kuva 3). Sydän-media aloitti heinäkuussa myös uutiskirjeen julkaisemisen. Kohderyhmiä on kaksi, terveystoimittajat ja suurelle yleisölle suunnattu uutiskirje. Yleisökirjeen kohderyhmänä on

kevään 2015 aikana Sydämen kilpailuihin osallistuneista he, jotka ovat ilmoittaneet toivovansa lisätietoa sydänterveydestä ja -sairauksista. Uutiskirjettä voi tilata myös sydän.fin sivuilta.



Kuva 3. Facebookissa Sydän-median tunnistettavuutta lisää Sydän tekee hyvää -tunnus

4.5 Monikanavajulkaiseminen

Kun digitaaliset palvelut yleistyvät, osaavat Internetissä liikkujat odottaa myös tietoa-aineistojen julkaisua digitaalisiin kanaviin. Käyttäjä valitsee ajan, paikan ja laitteen, jolla hän tietoa hakee ja haluaa sitä käyttää. Aineiston julkaisija pyrkii vastaamaan käyttäjän laatuvaatimuksiin ja tuottaa aineistoa, joka sopii kuhunkin valittuun kanavaan. Fileniuksen (2015, 27) mukaan julkaisukanavien käyttäjät ovatkin valveutuneita, ja heidän odotusarvonsa sisällön suhteen kasvavat.

Verkon käyttäjät liikkuvat julkaisukanavasta toiseen. Sydän-median Facebook- tai Twitter-tili voivat olla kanavat, jotka houkuttelevat kävijän lukemaan sydän.fin artikkeleita tai ohjautuvat tutustumaan verkkokaupan tuotteisiin. Jotta monikanavajulkaiseminen toteutuu johdonmukaisesti, kullekin Sydän-median kanavalle suunnitellaan julkaisumuoto julkaisualustan ja kohderyhmän mukaan.

4.6 Esimerkkiaineiston aiheena sairaus nimeltään pitkä QT -oireyhtymä

Sydän-mediassa on paljon aineistoa, joka koskee jotakin yksittäistä sydänsairautta. Tässä työssä valitsin esimerkkiaineistoksi *pitkä QT -oireyhtymää* käsittelevän materiaalin.

Joskus sydämen sähköiseen toimintaan tulee poikkeama, joka voi johtaa vakavaan rytmihäiriöön. *Pitkä QT -oireyhtymä*, Long QT Syndrome, on sydämen sähköisen toiminnan poikkeama, joka voi aiheuttaa äkillisen tajuttomuuden tai äkkikuoleman. Kirjaimet *QT* viittaa sydänsähkökäyrästä eli EKG:sta mitattavaan sydämen sähköisen toiminnan kesto aikaan, joka on sairastuneilla normaalia pidempi. Sairaus on yleensä perinnöllinen. Joka sadannella suomalaisella arvellaan olevan sellainen geenimuutos, joka voi aiheuttaa *pitkä QT -oireyhtymän*. Pitkä QT voi johtua myös esimerkiksi lääkaineesta, veren suolatasapainon häiriöstä tai sydänlihaksen hapenpuutteesta.

Luvussa 6 *Artikkelikokonaisuus Sydän-verkkolehdeissä* esittelen, miten sairaudesta kertova tieto kannattaa julkaista sydän.fi:ssä.

5 Digitaalisten julkaisujen käyttäjät ja käytettävyys

Jos jokin asia kiinnostaa, verkon käyttäjät osaavat hakea siitä tietoa. Digitaalisen materiaalin päivittäminen ja julkaiseminen on nopeampaa kuin painetun, joten käyttäjille on mahdollista tarjota ajantasaista tietoa. Erityisesti nuoret aikuiset ovat tottuneita verkon käyttäjiä. He lukevat verkkouutisia ja blogeja, tuottavat niitä itsekkin, keskustelevat verkkofoorumeilla ja käyttävät sähköisiä opiskelumateriaaleja (Lantto 2014, 40).

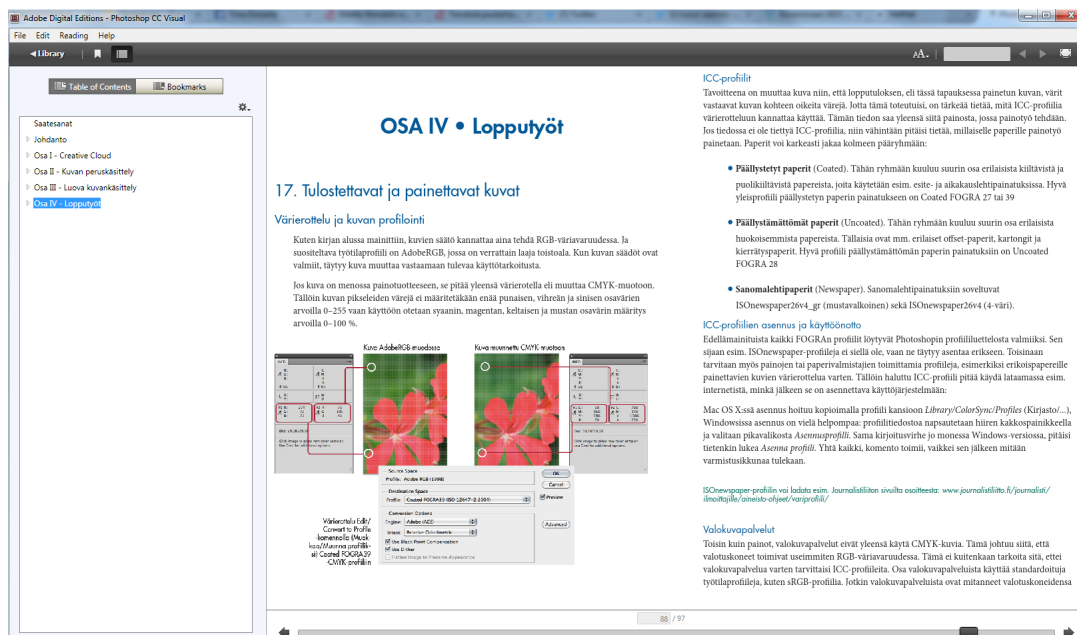
Tässä luvussa esittelen, miten verkon käyttäjät ja heidän käyttötottumuksensa muuttuvat. Lisäksi tutkin digitaalisten julkaisujen käytettävyyttä ja sitä, mitä käytettävyys merkitsee Sydän-median artikkeleissa ja julkaisuissa. Luvun lopussa tutkin ja vertailen vielä digitaalisten julkaisujen eri formaatteja.

5.1 Verkon käyttäjät ja käyttötottumukset muuttuvat

Kun verkon käyttäjät muuttuvat, muuttuvat myös käyttötottumukset, niin väestön kuin medioidenkin osalta. Esimerkiksi monet mediat hyödyntävät yhä enenevässä määrin verkkoa: tv- ja radiokanavat esittävät omia lähetyksiään myös verkossa. Tilastokeskuksen mukaan jo 86 prosenttia väestöstä käyttää Internetiä. Moni heistä, 64 % prosenttia, käyttää verkkoa monta kertaa päivässä. Yhä iäkkäämmillä on käytössään älypuhelin, tabletti-tietokone tai tietokone. Tabletti löytyy 32 prosentissa suomalaisista talouksista ja älypuhelin käyttää 60 prosenttia suomalaisista. (Tilastokeskus 2015). Huhtikuussa 2015 sydän.fin kävijöistä lähes 43 prosenttia käytti sivustolla käydessään tablettia tai älypuhelin, kun heitä tammikuussa 2015 oli vajaa 30 prosenttia (Google Analytics 2015). Käyttäjät hakevat tietoa Internetistä, käyttävät sosiaalista mediaa, katsovat videoita ja lukevat e-kirjoja. Verkosta myös tilataan ja ostetaan yhä enemmän. Suomalaisista 48 prosenttia on viimeisten kolmen kuukauden sisällä ostanut tai tilannut jotain verkkokaupasta (Tilastokeskus 2015).

Myös verkon jakeluteknologia muuttuu ja julkaisut digitalisoituvat. Nämä muutokset eivät välttämättä kuitenkaan muuta julkaisujen sisältöjä eikä merkityksiä (Nordenstreng & Wii 2012, 295). Sydän-lehtikin on julkaissut verkkoversiota jo vuodesta 2007, eikä juttujen sisältö muutu merkitykseltään erilaiseksi, vaikka ne julkaistaan myös verkossa painetun lehden lisäksi. Sydän-lehden osalta tilanne on vuoden 2015 aikana muuttunut siltä osin, että jutut julkaistaan ensin verkkolehdestä, painetussa lehdessä valikoidusti. Verkkolehdestä löytyy kokonaisuutena runsaammin sisältöä kuin painetusta, sillä verkkolehdestä löytyy esimerkiksi videoita, testejä ja kommentointimahdollisuus. Artikkeleita voi jakaa myös muille lukijoille. Tämä kuvaa jakeluteknologian muuttumista Sydän-median osalta.

Digitaalisia julkaisuja käytetään yhä enemmän. Samaa tuotetta ja tietoa on saatavilla eri muodoissa, esimerkkinä toimikoon kirjasto. Painettujen kirjojen ohella pääkaupunkiseudun kirjastojen kirjastoverkosta eli HelMet-kirjastosta lainattiin e-kirjoja 93 850 kertaa vuonna 2014. Kirjaston ilmoituksen mukaan lainattavia teoksia on nyt vajaat 5 000 kappaletta. Kirjasto on myös huolehtinut siitä, että e-kirjoja on saatavilla lähes kaikkiin laitteisiin. Elibs-kirjaston e-kirjoja voi ladata omaan älypuhelimeseen tai tablettiin, jos laitteen käyttöjärjestelmä on IOS tai Android. Lataus onnistuu myös Windows 8 -käyttöjärjestelmän tabletteihin. E-kirjoja voi lukea missä tahansa, kunhan verkkoyhteys toimii. HelMet-kirjasto julkaisee e-kirjat pääasiassa EPUB- ja PDF-formaatteina (kuva 4) (Helmet 2015a). Jatkossa kirjasto pyrkii saamaan kaikki kirjat EPUB-muotoon, koska PDF-muotoiset kirjat eivät ole responsiivisia (Hjelt 31.8.2015).



Kuva 4. Helmet-kirjaston julkaisema EPUB-tiedosto, joka on avattu Adobe Digital Editions -lukuohjelmassa

Myös Elisa Kirja -verkkokauppa julkaisee e-kirjansa suurimmalta osin EPUB-muodossa, joitakin kirjoja PDF-tiedostoina (Elisa Kirja 2015). Kuten kaikkien EPUB-formaattien lukemiseen, myös HelMetin ja Elisa Kirjan sähkökirjojen lukemiseen tietokoneella tarvitaan lukuohjelma. Yleisin lukuohjelma on Adobe Digital Editions (Adobe 2015c). Ilmainen ohjelma kannattaa ladata, sillä samaa ohjelmaa e-kirjojen lukija tarvitsee, kun hän ostaa e-kirjoja muista verkkokaupoista tai lainaa e-kirjoja muista kirjastoista. Elisa Kirja ja kirjastot suojaavat e-kirjansa DRM-suojauksella, joten niitä ei voi lainata eteenpäin. (Elisa Kirja 2015; Helmet 2015b.)

5.2 Digitaalisten aineistojen käytettävyys

Sydänliitto tavoittelee julkaisu-uudistuksella sitä, että digitaalisten julkaisujen käyttäjät kokevat julkaisut käytettävyydeltään helppoiksi, tehokkaiksi ja tarkoituksenmukaisiksi. Käyttäjien toivotaan olevan tyytyväisiä, palaavan lukemaan verkkolehteä ja käyttämään verkkokauppaa: Sydän-verkkopalvelun artikkeleista muodostuu johdonmukaisia tietokokonaisuuksia, ja verkkokaupan tiedostoformaatti avautuu ja latautuu käyttäjän laitteessa selaimesta riippumatta. Myös navigoinnin loogisuuteen kiinnitetään huomiota: sitä varten käyttäjälle pitää olla riittävästi tietoa mutta ei liikaa, yksityiskohtien pitää olla ymmärrettäviä. Vastamäki vertaakin verkon hyvää käytettävyyttä hyvään asiakaspalveluun. (Vastamäki 2013, 121–122.)

Jakob Nielsenin (1993, 24) mukaan käytettävyydessä on kysymys siitä, että tutkitaan, onko järjestelmä tarpeeksi hyvä täyttämään käyttäjän tarpeet ja vaatimukset. Käytettävyys ei ole vain yksittäinen käyttöliittymän ominaisuus. Nielsen jakaa käytettävyyden määrittelyviiteen ominaisuuteen: opittavuus, tehokkuus, muistettavuus, virheet ja tyytyväisyys.

Olen koonnut Nielsenin (1993, 26) listan pohjalta viiteen kohtaan esimerkinomaisesti niitä ominaisuuksia, joita Sydän-verkkolehdestä tulisi huomioida:

- *Opittavuus*: niin jutuissa kuin tietoartikkeleissakin sisällön järjestys on sama. Yhden artikkelin luettuaan käyttäjä osaa odottaa sisällöltä tiettyjä elementtejä ja toimintoja.
- *Tehokkuus*: verkkolehden lukijalle on valmiiksi koottu aiheeseen liittyviä juttuja ja tietoartikkeleita listaksi artikkelin loppuun. Tiedon jakaminen on nopeaa: artikkelin jakaminen sosiaalisessa mediassa onnistuu ikonin painamalla ja kommentin voi jättää heti ilman kirjautumista.
- *Muistettavuus*: verkkolehden juttujen ja artikkelien lukeminen ja sisällön käyttäminen on johdonmukaista, vaikka edellisestä käyttökerrasta olisi kulunut aikaa. Artikkelien sisältö, esimerkiksi ikonit ja linkit syventäviin artikkeleihin, pysyvät samassa paikassa kaikissa kategorioissa.
- *Virheet*: verkkolehden ja siellä julkaistun materiaalin pitää toimia mahdollisimman virheettömästi. Esimerkiksi linkit eivät saa sijaita niin lähellä, että mobiililaitteessa sormi hipaisee helposti väärää kohtaa. Turhaa sivulta poistumista vältetään, kun linkin tekstistä selviää, mihin linkki johtaa. Esimerkiksi rytmihäiriöistä kertovaan artikkeliin johtavassa linkissä lukee *sydämen rytmihäiriöt*.

- *Tyytyväisyys*: verkkolehden käyttö ja artikkelin lukeminen pitäisi olla miellyttävää. Käyttäjien toivotaan pitävän sisällöstä ja palaavan verkkopalveluun uudelleen. Tyytyväisyyteen vaikuttaa esimerkiksi visuaalisuus ja tiedon selkeä esittäminen. Aiheeseen liittyvät teknisesti laadukkaat kuvat houkuttelevat lukemaan.

5.3 Käytettävyys Sydän-median julkaisuissa

Mitä käytettävyys sitten merkitsee, kun tutkaillaan Sydän-verkkolehden artikkeleita ja Sydänliiton verkkokaupan sähköisiä julkaisuja?

Sydän.fi vaihdettiin uudelle julkaisualustalle syksyn 2014 aikana. Sisällönhallintajärjestelmäksi valittiin selainpohjainen avointa lähdekoodia käyttävä Drupal (Drupal 2015). Kun julkaisualustaa oltiin valitsemassa, pidettiin sen käytettävyyttä tärkeänä lähtökohtana: järjestelmän pitää olla helppokäyttöinen eikä julkaiseminen ja artikkelien päivittäminen saa vaatia erityisosaamista. Julkaisualustan pitää olla myös responsiivinen. Näin erillistä mobiiliversiota ei tarvita.

Vuonna 2014 julkaistu Sydän-verkkolehti ei muodostu ryhmästä staattisia sivuja puumaisessa hierarkiassa kuten entinen Liferay-pohjainen Navigo Portal -julkaisujärjestelmään rakennettu sydan.fi sisälsi (Navigo 2015). Drupalissa sisällön tuottaminen perustuu tunnistisiin (Tagging of Content), joiden perusteella sivuston arkkitehtuuri muodostuu. Kun uutta artikkelia luodaan, määritellään esimerkiksi artikkeliin kategoria, otsikko, leipäteksti, tekijät ja luontipäivämäärä.

Drupal-pohjainen sydan.fi muodostuu muutamista staattisista sivuista ja suurimmalta osin blogityyppisistä artikkelisivuista. Kaikki sivut luodaan ja tallennetaan samalla tavalla sivutyypistä riippumatta. Luodut artikkelit näytetään navigaatiossa ja listoina eri osioissa tunnistneiden perusteella. Drupal muotoilee sisällön näkyviin laiteriippumattomasti käyttäen HTML:ää, CSS:ää ja JavaScriptiä (Drupal 2015).

Käsittelen artikkelin ja artikkeleista koottavan asiakokonaisuuden luomista Sydän-verkkolehden lähemmin luvussa kuusi *Artikkelikokonaisuus Sydän-verkkolehdessä*.

5.4 Sähköisen julkaisun formaatteja

Mikä sitten erottaa toisistaan artikkelikokonaisuuden sydan.fissä ja sähköisen julkaisun verkkokaupassa? Ensisijaisesti asiantuntijoiden tuottama tietomateriaali julkaistaan va-

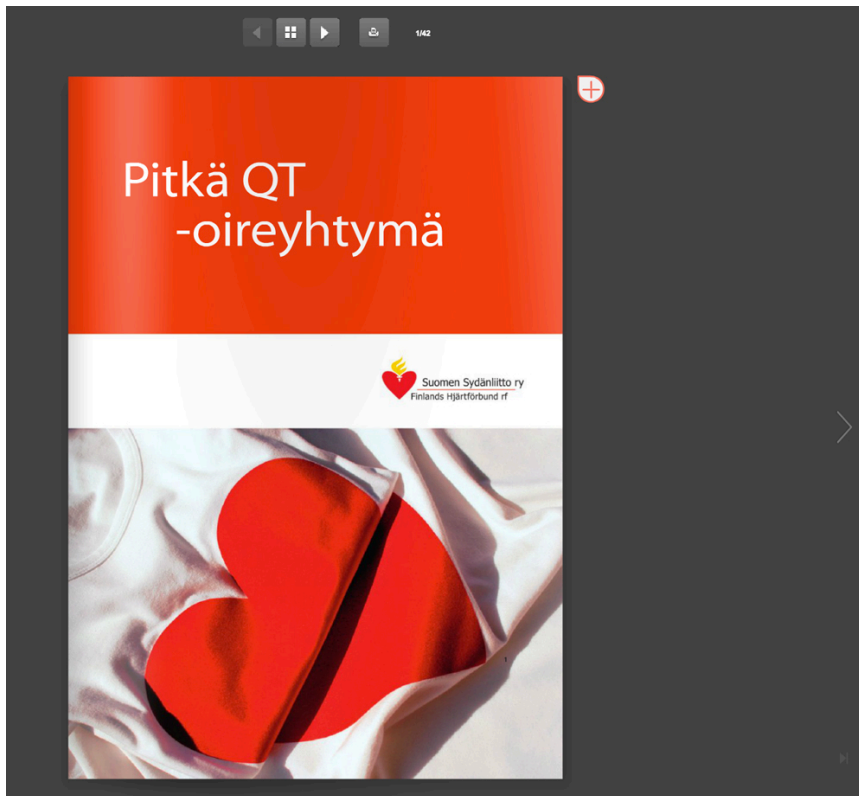
paasti saatavina artikkeleina – tekstinä, kuvina, taulukoina, piirroksina, infografiikkana ja videoina – Sydän-verkkolehdessä. Artikkeleita voi jakaa vapaasti esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Verkkokaupassa julkaistava julkaisu taas on kohderyhmää varten koottu asiakokonaisuus, joka on pääasiassa maksullista materiaalia eikä sitä voi jakaa vapaasti.

Näissä molemmissa julkaisumuodoissa tietoaineisto on lähtökohtaisesti sama, esitystapa ja sisältö vain muuttuvat julkaisukanavan mukaan. Tarkoitukseni on selvittää, mitä formaatteja on jo yleisesti käytössä, ja mitä muita mahdollisia julkaisumuotoja verkkokaupassa julkaisua ajatellen löytyy.

5.4.1 PDF

PDF tiedostomuotona säilyttää julkaisun ulkoasun juuri sellaisena, kuin se on taitto-ohjelmassa aseteltu. Ulkoasu säilyy, lukee käyttäjä tiedostoa missä laitteessa tahansa. PDF ei ole tiedostomuotona responsiivinen eli se ei mukaudu käyttäjän laitteen näytön koon mukaisesti. Teksti kutistuu helposti lukukelvottomaksi. PDF:n hyviä puolia on, että sen saa nopeasti tulostettua suoraan InDesign-taittotiedostosta. Kustannustehokkuutensa takia PDF-tiedostoja käytetään vielä paljon lehtien ja esitteiden julkaisemiseen verkossa.

Myös PDF:stä tuotettuja näköisjulkaisuja käytetään lehtien ja esitteiden esittämiseen. Rinnalle on kirimässä avoimen standardin EPUB, jossa sisältö rivittyy käyttäjän laitteen mukaisesti, sekä erilaiset HTML5-sovellukset. Paateron (2002, 60) mukaan tiedon löytyminen ei ole ongelma, sillä Googlen hakutoiminto hakee tietoja myös Internetissä julkaistuista PDF-tiedostoista ja PDF:stä tuotetuista näköisversioista.



Kuva 5. *Pitkä QT -oireyhtymä* -oppaan näköisjulkaisun kansikuva (Viivamedia 2010)

5.4.2 Näköisjulkaisu

Näköisjulkaisu matkii alkuperäistä käyttöliittymää eli painettua julkaisua. Se toimii kuin selailtava lehti, sivut kääntyvät lehti kerrallaan, ja aineisto näkyy lukijalle aukeamina. Sivuja pääsee selailemaan napauttamalla harmaan alueen oikeassa reunassa näkyvää nuolta tai yläreunassa näkyviä nuoli-ikoneita. Tiedoston voi tulostaa tulostamista kuvaavaa ikonia näpäyttämällä. Sydänliitto on julkaissut *Pitkä QT -oireyhtymä* -oppaan näköisversiona Viivamedian palvelimella (kuva 5) (Viivamedia 2010). Mobiililaitteiden lisääntymisen myötä ongelmaksi on noussut se, että näköisjulkaisu ei ole responsiivinen, ja sovellus toimii vain tietokoneella.

5.4.3 EPUB

InDesign-ohjelmalla tehdystä taitosta voi PDF-julkaisun tavoin tehdä myös e-julkaisun, jonka sisältö mukautuu verkon käyttäjän laitteen mukaan. Responsiivisista formaateista yleisin on EPUB, joka on vakiintunut verkkosisällön standardiksi. Kustantajat pyrkivät järjestyksellään tuotantoon ja tarjoavat vain yhtä tiedostomuotoa, kesäkuussa 2014 julkaistua uusinta EPUB3-formaattia. Näin julkaisija säästää kustannuksissa, ja virheiden

hallinta on helpompaa. Kun julkaisun taittaja työstää painettavan julkaisun materiaalia, voi hän pienellä lisätyöllä tuottaa myös sähköisen julkaisun. (Lantto 2014, 31.)

InDesign-taitto-ohjelma luo EPUB-tiedoston, joka sisältää kaiken julkaisun sisällön pakattuna zip-tiedostona. Sisältö teksteineen ja kuvineen esitetään HTML-muodossa ja ulkonäköä fontteineen säädellään CSS-muotoiluohjeilla. EPUB on kuin pieni verkkosivusto, joka on pakattu yhdeksi tiedostoksi. Sitä voi jakaa sähköisinä kirjoina ja julkaisuina verkkopalveluissa (IDPF 2015). EPUB-tiedoston lukemiseen tarvitaan lukuohjelma, joka tukee kyseistä standardia (Adobe 2015c). Vaihtoehtoisesti tiedoston voi ladata omalle koneelleen tai sen voi halutessaan lukea selaimessa. EPUB:n tekijänoikeudet voidaan suojata DRM-suojauksella kuten PDF:nkin (Suomen Standardisoimisliitto 2015).

Sähköisiä julkaisuja voi lukea tietokoneelta, älypuhelimesta ja tablet-tietokoneelta. Joitain harvinaisempia tiedostomuotoja varten on kehitetty omat lukulaitteensa, kuten Amazon Kindle. Ne eivät ole toistaiseksi yleistyneet. (Sähkökirjat 2015.)

Taulukko 1. Vertailussa e-julkaisun formaateista PDF, näköisjulkaisu ja EPUB

| E-julkaisun formaatti | PDF | Näköisjulkaisu | EPUB |
|--------------------------------|---|---|---|
| Lukuohjelma | Bluefire Reader Adobe Digital Editions Adobe Reader Adobe Acrobat | Avautuu suoraan tietokoneen selaimeen, ei toimi mobiililaitteissa | Bluefire Reader Adobe Digital Editions Adobe Reader |
| Tekstin koko | Tekstin koko ei muutu, säilyy asettelun mukaisesti | Tekstin koko ei muutu, säilyy asettelun mukaisesti | Teksti rivittyy näytön koon mukaan |
| Sisältö mukautuu näytön mukaan | Ei, säilyttää julkaisun sellaisena kuin se on aseteltu. Sisältö näytetään sivuittain tai aukeamittain PDF:n tulostusasetusten mukaisesti. | Ei, säilyttää julkaisun sellaisena kuin se on aseteltu. Sisältö näytetään aukeamittain. | Kyllä, sisältö rivittyy ja kuvat skaalautuvat näytön mukaan. Sisältö säilyy luettavana. |
| Tulostus sivuttain | Kyllä. Tiedostosta voi tulostaa vaikka yhden tietyn sivun. | Tulostus vain kokonaisuutena | Tulostuu artikkeleina, jotka vastaavat PDF:n tai näköisjulkaisun lukuja. |

Vertailun e-julkaisuista vain EPUB on responsiivinen eli sisältö rivittyy ja kuvat skaalautuvat käyttäjän laitteen mukaan. PDF ja näköisjulkaisujen sisältö vain skaalautuu pienemmäksi sen mukaan, mikä käyttäjän lukulaite on. Mobiililaitteesta pienen tekstin lukeminen tulee mahdottomaksi, kun tiedostomuotoina on PDF tai näköisversio.

5.4.4 HTML5-sovellus

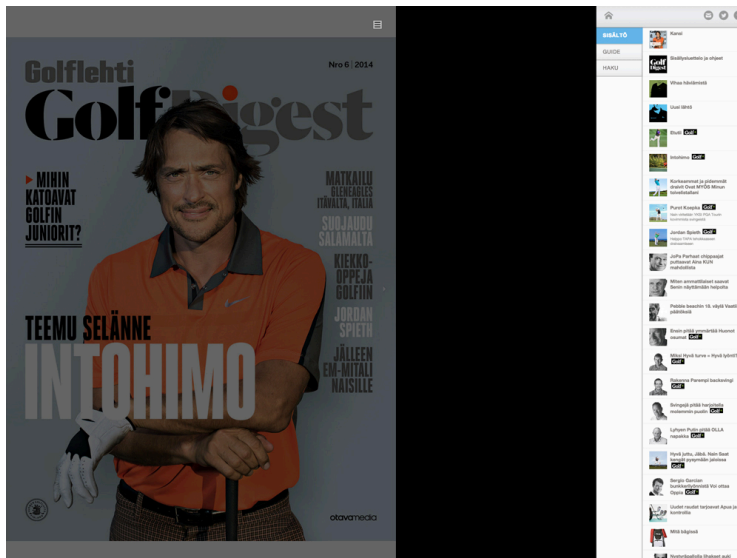
Tilastokeskuksen (2015) mukaan mobiililaitteiden käyttö yleistyy huimaa vauhtia. Uudistuvia verkkototeutuksia seuraamalla huomaa, että yhä useammin verkkosisällön esitysmuodoksi valitaan HTML5-sovellus, jota pyrkii laiteriippumattomuuteen eli sisällöt sopeutuvat näytön kokoon mukaan. Responsiivisessa sisällössä asettelu mukautuu sen mukaan, minkä kokoinen näyttö on. Sovellus eroaa esimerkiksi verkkosivuista siinä, että sillä on omat ohjaustoimintonsa ja se on yksi toiminnallinen kokonaisuus. Ohjaustoiminnot toteutetaan esimerkiksi valikoilla, painikkeilla tai näppäinkomennoilla. Älypuhelimien, tabletin ja tietokoneen näytöissä koko asettelu näkyy toisistaan poikkeavana, vaikka sisältö ja toiminnallisuudet olisivatkin samat. Erona verkkosivuihin HTML5-sovellus ei tarvitse erillisiä selaimen navigointitoimintoja. (Lehtovirta & Korpela 2013, 13–16.)



Kuva 6. E-julkaisun numeron yläpuolella oikeassa yläkulmassa näkyy ikoni, jota klikkaamalla avautuu sisällysluettelo (Golf Digest 2015)

Aste Helsinki (2015) on kehittänyt responsiivisen HTML5-verkkosovelluksen nimeltään Asteikko (Aste Helsinki Global 2015). Verkkosivupohjaiseen verkkolehteen verrattuna Asteikko-verkkosovellus tarjoaa lehdenomaisen lukukokemuksen sivuja selailemalla. Holmberg vertaa Asteen digilehtisovellusta näköisjulkaisuun: Asteikko-sovelluksessa pienimmilläänkin ruuduilla jutut ovat luettavissa, koska sisältö mukautuu näytön koon mukaan toisin kuin näköisjulkaisussa, joka ei ole responsiivinen. Ero näkyy ja tuntuu sisällön luettavuudessa. HTML5-digijulkaisu ei ole laitekohtaisia tekniikoita käyttävä natiivi sovellus, vaan laiteriippumaton verkkosovellus. Se toimii laitteesta ja käyttöjärjestelmästä riippumattomasti.

ta, kunhan sovellus pääsee verkkoon. Kuten EPUB-tiedostoihin, myös Asteikko-verkkosovelluksen sisältöön voi lisätä videoita, ääniraitoja ja esimerkiksi animaatioita. (Aste Helsinki Global 2015; Holmberg 25.6.2015.)



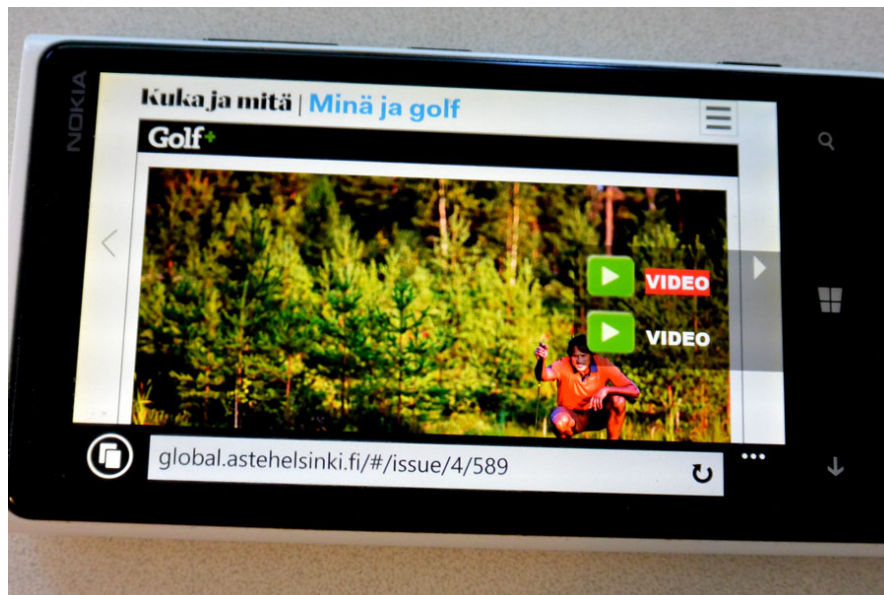
Kuva 7. Kun kannen kuvaa klikkaa, se tummuu ja juttuluettelo ilmestyy näkyviin ruutunäkymän oikeaan laitaan (Golf Digest 2015)

Asteikko-sovelluksella toteutetun digijulkaisun sisältöä voi jakaa sosiaalisessa mediassa ja sähköpostissa. Holmbergin mukaan julkaisun sisällön voi indeksoida hakukoneisiin, jolloin julkaisut löytyvät helpommin. Maksullisten julkaisujen sisällön lukeminen voidaan suojata maksumuurilla ja tilaajatunnistuksella. (Holmberg 20.5.2015.)

Esimerkkinä Asteen taittamista ja Asteikko-julkaisujärjestelmässä julkaistuista digilehdistä Holmberg esitteli 20.5.2015 kuvissa 6, 7 ja 8 näkyvän Golf Digest -lehden (Golf Digest 2015). Kukin lehden juttu on yksi responsiivinen sivunäkymä, joka jatkuu tietokoneessa hiirtä rullaamalla ja mobiilissa sivua alaspäin vierittämällä. Käytännössä siis kahden aukeaman juttu voi olla digijulkaisussa yksi sivu, jota rullataan alaspäin. Jossain tapauksissa liian pitkä artikkeli tai juttu kannattaa jakaa kahdeksi digisivuksi, jotta lukeminen on helpompaa (Holmberg 14.8.2015). Jotta käyttäjälle ei jää epäselväksi, miten kyseistä julkaisua käytetään, on käyttö esitelty kuvallisilla ohjeilla (kuva 8). Ohjeet on suomeksi, ja ne kuuluvat automaattisesti jokaisen digijulkaisun pohjaan. Ohjeissa esitetään, miten valikko avataan, miten juttua tai artikkelia luetaan ja miten jutusta siirrytään toiseen. Myös kuvien suurentaminen ja pienentäminen eli zoomaus kaksoisnapauttamalla on kerrottu ohjeissa.



Kuva 8. Digijulkaisun käyttö on ohjeistettu kuvin ja tekstein (Golf Digest 2015)



Kuva 9. Kuvan päällä näkyvät Video-ikonit kertovat, että valitussa jutussa on kaksi videota. Näkymä Windows-käyttöjärjestelmän puhelimessa.

6 Artikkelikokonaisuus Sydän-verkkolehdessä

Tässä luvussa selvitän yksityiskohtaisesti, miten tietoartikkelien kokonaisuus kannattaa julkaista Sydän-verkkolehdessä, jotta se olisi käytettävyydeltään käyttäjälle miellyttävää ja tiedon työstäminen olisi julkaisijalle tarkoituksenmukaista ja tehokasta. Tätä julkaisuprosessia voi hyödyntää niiden oppaiden kohdalla, joita ei toimiteta kokonaan uudelleen.

Sydänliitto ei ole julkaissut *Pitkä QT -oireyhtymä* -oppaasta painettua versiota, ainoastaan näköisversion Viivamedian palvelimella. Opas on julkaistu vuonna 2010 ja siinä on 42 sivua jaettuna kahteentoista kappaleeseen. Sisällöt ovat:

- *Mikä pitkä QT -oireyhtymä on?*
- *Sydämen sähköinen toiminta ja QT-aika*
- *Pitkä QT -oireyhtymän aiheuttajat*
- *Pitkä QT -oireyhtymän tutkiminen*
- *Diagnoosi*
- *Ennuste*
- *Rytmihäiriöille altistavat tekijät*
- *Pitkä QT -oireyhtymän hoito*
- *Rytmihäiriökohtausten ensiapu*
- *Oireyhtymä ja päivittäinen elämä*
- *Sosiaaliturva ja kuntoutus.*

Oppaan kuvat ovat pääasiassa kuvituskuvia, poikkeuksena QT-aikaa selittävä sähkökäyrän kuva sivulla 8. Lisäksi oppaassa on taulukot sivuilla 10 ja 18–21. Oppaan lopussa esitellään Sydänliiton julkaisuja ja sydänpiirien yhteystiedot. (Viivamedia 2010.)

Lähdin tutkimaan esittelemäni sisällön pohjalta uusia tapoja esittää sydänterveydestä kertovan tiedon julkaisua Sydän-verkkolehdessä.

6.1 Tekstiaineiston muokkaus

Pitkä QT -oireyhtymää koskevan tietoaineiston on koonnut työryhmä, johon kuuluvat kardiologian erikoislääkäri, asiantuntijasairaanhoitaja, liikunta-, ravitsemus-, sosiaaliturvan- ja terveysturvan asiantuntijat. Koska Sydän-verkkolehti koostuu itsenäisistä artikkeleista, en voinut käyttää näköisjulkaisun sisällysluettelojärjestystä enkä otsikointia sellaisenaan. Muokattujen otsikoiden pitää kertoa artikkelien sisällöstä enemmän kuin esimerkiksi otsikko *Ennuste* tai *Diagnoosi*, jotka eivät vielä kerro lukijalle artikkelin sisällöstä juuri mitään eikä luultavasti houkuttele lukijaa syventymään sisältöön. Artikkelin otsikon pitää kuvailla sisältöä jo sellaisenaan, kun linkki jaetaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. On hyvä muistaa, että mikä tahansa artikkeli voi olla lukijan ensimmäisenä kohtaama *pitkä QT -oireyhtymä*-kokonaisuuden artikkeli.

Tekstiaineisto löytyi valmiiksi Word-tiedostona (Kaivos 12.5.2015). Kokosin päätoimittaja Marja Kytömäen (2015) kanssa tekstistä selkeät asiakokonaisuudet. Lisäksi muokkasin otsikoita ja väliotsikoita sekä poistin tarpeettomat viittaukset. Muokkasin näköisjulkaisun sisällysluettelon mukaisista otsikoista paremmin tietoartikkeleiden sisältöä kuvaavat otsikot. Muokatut otsikot palvelevat paremmin myös heitä, jotka löytävät artikkelit hakupalvelun kautta.

Säilytin kokonaisuuden pääotsikon *Pitkä QT -oireyhtymä*. Myös otsikot *Mikä pitkä QT -oireyhtymä on?*, *Pitkä QT -oireyhtymän aiheuttajat*, *Pitkä QT -oireyhtymän hoito* ja *Pitkä QT -oireyhtymän tutkiminen* säilyivät alkuperäisinä. Yhdistin kappaleet *Diagnoosi* ja *Ennuste* artikkeliin *Pitkä QT -oireyhtymän tutkiminen*, koska ne sopivat asiasisällöllisesti yhteen artikkeliin.

Näköisjulkaisun *Sydämen sähköinen toiminta* ja *QT-aika* -luvun yhdistin otsikon *Mikä pitkä QT -oireyhtymä on?* alle samaan artikkeliin.

Muutin *Rytmihäiriöille altistavat tekijät* -luvun muotoon *Rytmihäiriöille altistavat tekijät pitkä QT -oireyhtymässä* ja *Rytmihäiriökohtausten ensiapu* -luvun artikkeliksi *Pitkä QT -oireyhtymän kantaja voi saada rytmihäiriökohtauksen*.

Oireyhtymä ja päivittäinen elämä -luvun muutin muotoon *Arki pitkä QT -oireyhtymän kanssa*. *Sosiaaliturva ja kuntoutus* -luvun tiedot sosiaaliturvan asiantuntija on julkaissut jo 19.3.2015 tietoartikkelissa *Sosiaaliturvaa sydänihmisille*.

6.2 Artikkelin luominen

Koska olin luomassa artikkelikokonaisuutta, valitsin kokonaisuudelle lyhyen ja haussa hyvin löytyvän osoitteen. Halusin osoitteeseen kirjaimet *qt*, koska kokonaisuus löytyy sydän.fin haussa jo tällä kirjainyhdistelmällä. Internetin hakupalveluissa haku *pitkä qt* tuotti toivottuja tuloksia, joten valitsin sen artikkelikokonaisuuden osoitteeksi. Artikkelin otsikon ja verkko-osoitteen ei tarvitse olla sama.

Artikkelin luonti eteni seuraavasti:

1. Kopioin otsikon tekstitiedostosta ja valitsin kategoriaksi *Sydänsairaudet ja hoito*.
2. Lisäsin kuvan, jonka olin tallentanut valmiiksi kokoon 900 x 410 pikseliä (kuva 10).
3. Kopioin muokkaamani leipätekstin tekstitiedostosta ja liitin sen sille tarkoitettuun kohtaan.
4. Lisäsin tekijän eli tässä tapauksessa artikkelin sisällöstä vastaavan kardiologi Heikki Swanin nimen.
5. Valitsin kohtaan *Aiheeseen liittyvät artikkelit* kolme aiheeseen liittyvää juttua.
6. *Syvennä tietojasi* kohdan jätin vielä tyhjäksi. Täytin tämän kohdan myöhemmin, kun olin saanut kaikki *pitkä QT -oireyhtymään* liittyvät artikkelit valmiiksi ja liittäminen oli mahdollista.
7. Kohtaan *Lue myös* lisäsin linkin *Sydämen rytmihäiriöt* -artikkeliin, koska *pitkä QT -oireyhtymä* on rytmihäiriösairaus.
8. Kun loin artikkelin, artikkelin luontipäivämäärä generoitui automaattisesti (kuva 11).
9. Sosiaalisen median jakopainikkeet ja artikkelin tykkäyspainike sijaitsevat artikkelissa aina vakiopaikalla tekijätiedon jälkeen, niitä ei tarvinnut erikseen lisätä.

10. Alimmaisena artikkelin luontisivulla löytyy kohta *Polkujen asetukset*. Otin ruksin pois kohdasta *Luo automaattinen osoitealias*. Kirjoitin kohtaan valitsemani verkko-osoitteen *pitka-qt*. Näin syntyi osoite *sydan.fi/pitka-qt*.
11. Jos en olisi ottanut pois ruksia kohdasta *Luo automaattinen osoitealias*, Drupalin järjestelmä olisi luonut osoitteen *sydan.fi/sydansairaudet-ja-hoito/pitka-qt* eli osoitteen, jossa myös kategoria olisi näkynyt. Koska halusin kokonaisuudelle lyhyen osoitteen, en antanut järjestelmän generoida automaattista osoitetta. *Julkaisuasetukset*-kohdasta otin ruksin pois kohdasta *Julkaistu*, koska halusin julkaista artikkelikokonaisuutta esittelevän artikkelin eli laskeutumissivun vasta viimeisenä, kun kokonaisuus oli muuten valmis. Tallensin artikkelin julkaisemattomana.

Sydan

Näytä Muokkaa

Ajankohtaista
Asiantuntija vastaa
Kysy asiantuntijalta
Sydänmerkki-ruokaohjeet
Ruoka ja liikunta
Sydänsairaudet ja hoito
Terveys ja hyvinvointi
Viihde ja kulttuuri
Ett hjärta

Suu & sydän
Suunterveys vaikuttaa sydämen terveyteen.

Suomen Hammaslääkäriliitto
Finska Tandläkarsällskapet

Sydänsairaudet ja hoito

Pitkä QT -oireyhtymä

Pitkä QT -oireyhtymä on perinnöllinen rytmihäiriösairaus, joka altistaa potilaan vakaville rytmihäiriöille. Oireyhtymä johtuu geenivirheen aiheuttamasta ionikanavan rakennepoikkeavuudesta sydämessä. Geenivirhettä kantaa lähes sadas suomalainen. Suurin osa geenivirheen kantajista on oireettomia läpi elämänsä.

Pitkä QT-oireyhtymään liittyvä rytmihäiriökohtaus on usein lyhytkestoinen ja aiheuttaa potilaalle pyörtymistä muistuttavan lyhyen tajuttomuuden. Tällöin rytmihäiriö menee itsestään ohi. Rytmihäiriökohtauksen pitkittyessä tulee hälyttää välittömästi apua ja aloittaa painelu-puhalluselytys.

Rytmihäiriöiden ehkäisyssä keskeisintä on rytmihäiriöille altistavien tilanteiden välttäminen. Kova henkinen tai fyysinen rasitus sekä voimakkaat äänet saattavat laukaista rytmihäiriön. QT-aikaa nidentävien lääkkeiden käyttöä niitä välttää

Kuva 10. Kuvapaikan koko on 900 kertaa 410 pikseliä

Suurin osa pitkä QT -oireyhtymän kantajista on täysin oireettomia koko elämänsä ajan. Oireyhtymää epäillään yleensä vasta, jos lapsi tai nuori saa yllättäen tajuttomuuskohtauksen, tai jollakin sukulaisella on ollut yllättävä tajuttomuuskohtaus tai elvytykseen tai kuolemaan johtanut sydämen pysähdys. Oireyhtymän oireita ovat rytmihäiriökohtaukset, joihin liittyy äkillinen tajunnanmenety. Ne tulevat yleensä niin nopeasti, että sydämen kyky pumpata verta aivoihin romahtaa ja ihminen menettää tajuntansa välittömästi.

[Pitkä QT -oireyhtymän tutkiminen](#)

Kaikille pitkä QT -oireyhtymän kantajille ei tule elämänsä aikana oireyhtymään liittyviä rytmihäiriöitä. Heillä on kuitenkin suurempi mahdollisuus saada rytmihäiriökohtauksia kuin terveillä ihmisillä. Rytmihäiriöiden riski on yleensä sitä suurempi, mitä pidempi QTc-aika on. Lisäksi aiemmin rytmihäiriökohtauksia saaneiden riski saada uusia rytmihäiriöitä on suurempi kuin niiden, joilla ei ole ollut rytmihäiriöitä.

[Rytmihäiriöille altistavat tekijät pitkä QT -oireyhtymässä](#)

Pitkä QT -oireyhtymän hoidon tarkoituksena on ehkäistä henkeä uhkaavia rytmihäiriöitä. Rytmihäiriöitä ehkäistään välttämällä rytmihäiriöille altistavia tekijöitä. Lisäksi rytmihäiriöitä ehkäistään lääkkeiden ja sydämen tahdistimen avulla. Lääkehoitoa käyttävät arvioivat lääkärin kanssa säännöllisesti lääkehoidon onnistumista, sivuvaikutuksia ja muita mahdollisia rytmihäiriönsäkin vaikuttavia tekijöitä.

[Pitkä QT -oireyhtymän hoito](#)

Rytmihäiriö saattaa aiheuttaa tajuttomuuden ja pysäyttää sydämen toiminnan. Kohtauksen mahdollisuudesta kannattaa kertoa omalle lähipiirilleen, jotta he osaavat toimia tajuttomuuden aikana välittömästi ja oikein.

[Pitkä QT -oireyhtymän kantaja voi saada rytmihäiriökohtauksen](#)

Säännöllinen liikunta on tärkeää, jotta terveys ja fyysinen kunto pysyvät yllä. Tavallinen arkinen liikkuminen ja liikunnan harrastaminen sopivat hyvin lapsille, nuorille ja aikuisille, joilla on pitkä QT -oireyhtymä. Sopivia liikuntamuotoja ovat esimerkiksi reipas kävely, patikointi, keilaus, golf, pyöräily ja lihasvoiman vahvistaminen kuntosalilaitteilla. Liikunta on hyvä tapa pitää huolta kestävyyskunnosta, lihasvoimasta, tasapainosta ja koordinaatiosta sekä nivelten liikkuvuudesta.

[Arki pitkä QT -oireyhtymän kanssa](#)

Päivitetty 24.06.2015

Kardiologi Heikki Swan



Kuva 11. Kun artikkelia päivittää, Drupal luo automaattisesti uuden päivämäärämerkinnän

Lisää aiheesta



Sydänoireisen helppo kunto-ohjelma



Robert Lappalaisen toinen sydänleikkaus onnistui



Vihreitä vihanneksia tasaiseen tahtiin

Syvennä tietojasi

Mikä pitkä QT -oireyhtymä on?

Pitkä QT -oireyhtymän aiheuttajat

Pitkä QT -oireyhtymän tutkiminen

Rytmihäiriöille altistavat tekijät pitkä QT -oireyhtymässä

Pitkä QT -oireyhtymän hoito

Pitkä QT -oireyhtymän kantaja voi saada rytmihäiriökohtauksen

Arki pitkä QT -oireyhtymän kanssa

Lue myös

Sydämen rytmihäiriöt

Kuva 12. *Lisää aiheesta* -kohtaan artikkelin julkaisija valitsee mielestään aiheeseen sopivat kolme juttua ja *syvennä tietojasi* -kohtaan aiheen muut artikkelit

6.3 Artikkelikokonaisuuden luominen

Loin artikkelikokonaisuuteen liittyvät muut artikkelit samaan tapaan kuin kokonaisuuden esittelevän artikkelin eli laskeutumissivun. Osoitealiasta varten kirjoitin *pitka-qt*, sitten kauttaviiva ja otsikko siten, ettei siinä ole versaaleja, skandinaavisia- eikä erikoismerkkejä. Tyhjät välit korvasin tavuviivalla. Artikkelin *Mikä pitkä QT -oireyhtymä on?* osoitteeksi muodostui näin <http://www.sydan.fi/pitka-qt/mika-pitka-qt-oireyhtyma>.

Kokeilin osoitealiaksen tekemistä myös niin, että annoin ruksin olla kohdassa *Luo automaattinen osoitealias*. Nyt artikkelille muodostui osoite kategorian ja otsikon mukaan. Kun halusin muuttaa osoitetta, otin ruksin pois kohdasta *Luo automaattinen osoitealias* ja vaihdoin *sydänsairaudet-ja-hoito* tilalle *pitka-qt*-tekstin. Sitten tallensin artikkelin ja osoite muuttui muotoon *pitka-qt/valittu* otsikko. Ei siis haitannut, vaikka artikkelia luodessa ruksi jäikin kohtaan *Luo automaattinen alias*. En kuitenkaan suosittelen tätä jo luodun osoitteen muuttamista varsinkaan niissä tapauksissa, että artikkeli on jo julkaistu. Jos artikkeli on jo julkaistu, osoitteen muuttaminen rikkoo linkin, ja kyseistä sivua ei löydy.

Kun olin luonut kokonaisuuden artikkelit, lisäsin kaikkiin luomiini artikkeleihin kokonaisuuden muut artikkelit kohtaan *Syvennä tietojasi* (kuva 12). Lopuksi lisäsin linkit pääartikkelin eli laskeutumissivun artikkeliesittelyihin. Linkin nimenä käytin kunkin artikkelin otsikkoa. Näin kävijä tietää jo otsikosta, onko hän tullut etsimälleen sivulle. Kun kaikki artikkelisivut olivat kunnossa – olin tarkistanut linkit ja verkko-osoitteet, lisännyt aiheeseen liittyvät artikkelit ja tietoja syventävät artikkelit – julkaisin kaikki kokonaisuuden artikkelit.

Koska kolme neljästä sydän.fissä vierailevasta löytää sivuille hakupalveluiden kautta, on tämä otettava huomioon käytettävyyttä suunniteltaessa (Google Analytics 2015). Kun *pitkä QT -oireyhtymästä* hakee tietoa Internetistä, voi tiedon etsijä löytää minkä tahansa osan artikkelikokonaisuudesta. Hän ei siis välttämättä ensimmäisenä tule niin sanotulle laskeutumissivulle eli artikkelikokonaisuutta esittelevään pääartikkeliin. Kun kävijä silmäilee mitä vain kokonaisuuden artikkelia, hänellä on mahdollisuus löytää myös muut aiheeseen liittyvät artikkelit lukemansa artikkelin lopusta.

Jotta artikkelikokonaisuus löytyy helpommin Sydämen sivuilta, voi *Julkaisuasetukset*-kohdassa ruksia kohdan *Kiinnitetään luettelon alkuun*, jolloin artikkelikokonaisuus pysyy kategorian listan alussa, vaikka uusia artikkeleita ja juttuja julkaistaankin. Kun kokonaisuutta ei enää haluta kategorian listan alkuun, otetaan ruksi pois ja tallennetaan, jolloin artikkelikokonaisuuden laskeutumissivu siirtyy kategorian listaan luontipäivää vastaavaan kohtaan.

7 Sähköisen aineiston julkaisu verkkokaupassa

Koska tieto Sydän-verkkolehdestä on jaettu yksittäisiin artikkeleihin, pyrkii Sydänliitto verkkokaupassa myytävillä sähköisillä oppailla tarjoamaan niin sanotusti yksissä kansissa yhtenäisen tietopaketin kuluttajien ja sydänterveyden ammattilaisten käyttöön. Asiantuntijan tuottamasta tietoaineistosta painetaan yleensä opas, jota myydään Sydänliiton verkkokaupassa. Näin tehdään joissain tapauksissa jatkossakin. Kuitenkin sähköiset julkaisut pyrkivät korvaamaan osaa painetusta materiaalista, koska e-julkaisut ovat nopeammin kuluttajan käytettävissä ja niiden jakelu on helpompaa verkon kautta. Myös sähköisen julkaisun päivittäminen on nopeampaa ja turvallisempaa verrattuna painetun oppaan tuotantoprosessiin.

Näiden e-julkaisujen jakelua varten Sydänliitto valitsi verkkokaupansa alustaksi Vilkas-verkkokauppaohjelmiston (Vilkas 2015a). Valintaan vaikutti palvelun mobiiliystävällisyys, ulkoasun helppo yksilöiminen ja hyvät suositukset. Lisäksi verkkokauppaa voi hallinnoida myös älypuhelimella (Vilkas 2015b).

Esittelen tässä luvussa kaksi vaihtoehtoista työprosessia, joilla verkkokauppaan voidaan tuottaa käytettävyydeltään laiteriippumaton digijulkaisu. Toisessa työprosessissa julkaisu tuotetaan EPUB-tiedostona ja toisessa Asteikko-sovelluksen avulla.

7.1 InDesign-tiedostosta muokataan EPUB

Ensimmäisenä vaihtoehtona esittelen EPUB-tiedoston tuottamisen. Ensin asiantuntijan tuottamasta materiaalista – tekstistä, taulukoista ja valituista kuvista – taitetaan Sydän tekee hyvää -ilmeen mukainen InDesign-tiedosto. Lopullisesta taittotiedostosta tulostetaan painoon menevä PDF. Näin toimitaan jatkossakin, jos Sydänliitto haluaa kustantaa painetun julkaisun. Jos materiaalista halutaan EPUB-tiedosto, tehdään se painotyön taittotiedoston valmistumisen jälkeen. Vaikka julkaisusta tehdään vain sähköinen EPUB-formaatti, tehdään tekstin kappalemäärittelyt ja taitto InDesign-taitto-ohjelmalla. (Viita 29.5.2015.)

Taiton EPUB-muotoon valmistaminen vaatii joitakin toimenpiteitä, joita ei tarvitse tehdä painettua julkaisua varten. Taulukot, infografiikka ja piirrokset lisätään taittoon kuvamuodossa. Jos näihin kuvien kaltaisiin elementteihin halutaan kiinnitetty kuvateksti, joka rivittyy aineiston mukana, pitää objektit ankkuroida määriteltyyn tekstin kohtaan. Tekstiin sidottu elementti voi sijaita tasattuna tekstikehyksen reunaan, sijaita rivin yläpuolella vasemmalle tasattuna tai elementti voi sijaita tekstiin sidottuna jonkin sanan yhteydessä.

Kun objektien vientiasetukset määritellään, valitaan versioksi joko vuonna 2007 standardiksi hyväksytty EPUB 2.0.1 tai vuonna 2011 standardiksi hyväksytty EPUB 3.0.

Myös e-julkaisun kansikuva pitää määritellä. Vaihtoehtoina ovat valinnat: *Ei mitään*, *Rasteroi ensimmäinen sivu* tai valitaan tietokoneelta erillinen kuvatiedosto, jota käytetään kansikuvana. Jos sisällysluettelolle halutaan erillinen tyyli, valitaan sisällysluettelon tyyleistä e-julkaisulle tarkoitettu tyyliasetus. Toisin kuin painetussa julkaisussa, e-julkaisulle valitaan reunusten arvot pikseleinä.

EPUB-tiedostossa sisällön järjestystä voi määritellä eri perustein. Järjestys voidaan viedä tiedostoon InDesign-taitossa määritellyn sivuasettelun perusteella. Sivukohteet voi myös nimiöidä kuten PDF:ssä, jolloin niiden järjestystä voi muuttaa raahaamalla kohteita uuteen järjestykseen. Tätä toimintoa voi käyttää, jos esimerkiksi painetussa julkaisussa sairautta koskeva sanasto halutaan julkaisun alkuun, mutta e-julkaisussa vasta julkaisun loppuun.

Koska EPUB-tiedostoa luetaan verkossa, liittyy kuviin käyttöjärjestelmien asettamia vaatimuksia. Kuvien tarkkuus ilmoitetaan pikseleinä tuumalle eli ppi. Vakiotarkkuutena verkkojulkaisuissa käytetään yleisesti 72 ppi tai 96 ppi, niin myös EPUB-tiedostoissa. EPUB-tiedoston sisällön ulkoasun, kuten kirjasimet, otsikon värin ja linkkien värit, määrittävät CSS-asetukset. Näiden ennalta sovittujen asetusten avulla julkaisusta muotoutuu Sydän tekee hyvää -ilmeen mukainen sähköinen julkaisu painettujen julkaisujen rinnalle. (Adobe 2015d.)

7.2 Digijulkaisu Asteikko-julkaisualustalla

Toinen mahdollinen sähköisen julkaisun tuotantoprosessi perustuu Aste Helsingin Asteikko-sovelluksen käyttöön (Aste Helsinki Global 2015). Mahdollisia tuotantoprosesseja on kaksi: tehdään vain sähköinen julkaisu tai tehdään sekä sähköinen että painettu julkaisu. Tuotantoprosessin lähtökohta on, että prosessissa valmistuu ensin sähköinen julkaisu.

Sisältöjä hallitaan verkon yli Woodwing-tiedostojen hallintajärjestelmässä (Woodwing 2015), jonne Aste luo julkaisun vaatimusten mukaiset taitto- ja InCopy-pohjat. Asiantuntija kirjoittaa tekstin suoraan Word-pohjaan, johon hän sijoittaa otsikon, väliotsikot, leipätekstin ja taulukot valmiiksi tehdyillä tyyleillä. Asiantuntija itse tai Sydänliiton julkaisuista vastaava henkilö vie aineistot taittoon InCopy-sovelluksen avulla. InCopy on InDesign-taitto-ohjelman rinnalla toimiva sovellus, jonka avulla tekstiä on mahdollista viedä taittoon ja editoida, mutta sen avulla ei pysty taittamaan. Asteen graafikko vie Wordiin tehnyt vaativat taulukot suoraan InDesignilla luotuun taittopohjaan. Graafikko hoitaa myös esitteiden

suunnittelun ja tekee pyydetyt korjaukset InDesignissa. Kun Sydänliitosta tulee lopullinen hyväksyntä, tekee graafikko painoa varten PDF:n ja tuottaa digiversion. Aste julkaisee valmiin digiversion Asteikko-julkaisualustallaan.

Sisällöntuottaminen Asteikon avulla on pitkälle automatisoitu. Kuvia ei tarvitse etukäteen säätää eikä kokoja muuttaa, sillä Asteen järjestelmän vakiointi hoitaa työn. Kuvia ei tarvitse esimerkiksi pienentää ennen järjestelmään vientiä. Jos ja kun sähköiseen julkaisuun tulee muutoksia, Sydänliitossa tehdään tekstikorjaukset suoraan InCopy-sovellukseen ja korjaukset merkitään taittajaa varten. Aste hoitaa taiton viimeistelyn ja uuden version julkaisun.

Jotta julkaisuformaattien erot olisi helpompi hahmottaa, vertailen EPUB-tiedoston ja Asteikko-sovelluksella tuotetun julkaisun tuotannon eri vaiheita: sisällön taittamista, kuvien käsittelyä, sisällön päivittämistä ja julkaisemista (taulukko 2).

Asteikko-verkkosovelluksen laiteriippumattomuus vakuuttaa testaajan. Responsiivisuus toimii hyvin myös mobiilissa, ja erillisiä ohjelmia ei tarvitse ladata. Positiivista on myös se, että toimitukseen ei tarvitsisi hankkia uutta järjestelmää, koska Sydän-lehden toimitusprosessissa käytetään jo Woodwing-järjestelmää. Kun Asteikkaa vertaa EPUB-tiedoston tuotantoon, tuntuu Asteen esittämä prosessi ja lopullinen julkaisu käytettävyydeltään selkeältä. Asteen prosessissa kuvat vakioidaan järjestelmässä julkaisukanavan mukaan. EPUB-prosessissa kuvat käsitellään painettuun ja sähköiseen julkaisuun erikseen. Myös korjaukset lähetetään taittajalle, joka tekee pyydetyt muutokset taittoon ja siitä EPUB-tiedostoon. Asteen prosessissa korjaukset tehdään Sydänliitossa valmiisiin digipohjiin ja Aste viimeistelee taiton ja hoitaa lopullisen tiedoston julkaisun. EPUB-prosessissa julkaisu jäisi Sydänliitolle.

Asteikon puolesta puhuu myös HUS-Tietohallinnolta tullut kommentti, jonka mukaan HUS:n työasemiin ei käyttäjä itse voi asentaa mitään ohjelmia. Tietohallinto testasi lähettämäni Asteikko-julkaisun linkkiä, joka toimi vakioidulla työasemalla moitteettomasti (Sinkko 13.8.2015). Helsingin kaupunginkirjasto taas on tyytyväinen EPUB-tiedostoihin. Heille on tullut palautetta teknisistä ongelmista vain PDF-julkaisujen osalta (Hjelt 31.8.2015).

Taulukko 2. Vertailussa EPUB-tiedoston ja Asteikko-sovelluksella tehnyt julkaisun sisällön tuottaminen ja julkaisu

| Formaatti | EPUB | Asteikko |
|----------------------|---|---|
| Sisällön taittaminen | InDesign-taitto-ohjelmalla, yleensä graafikon koneella | InCopy- ja InDesign-taitto-ohjelmilla Woodwing-järjestelmässä |
| Kuvat | Graafikko käsittelee tarpeen mukaan | Woodwing-järjestelmän vakiointi säätää kuvat |
| Päivittäminen | Korjaukset lähetetään graafikolle, joka tekee korjaukset ja lähettää tiedoston Sydänliittoon julkaistavaksi | Korjaukset tehdään Sydänliitossa suoraan InCopy-versioon. Aste viimeistelee taiton ja tuottaa lopullisen julkaisuversion |
| Julkaiseminen | Sydänliitto julkaisee | Aste julkaisee |
| Tulostusmahdollisuus | Ei erillistä tulostusominaisuutta, mutta HTML-sisältöä voi tulostaa käyttäjältä, selaimesta ja käyttäjän tulostusasetuksista riippuen | Ei erillistä tulostusominaisuutta, mutta HTML-sisältöä voi tulostaa käyttäjältä, selaimesta ja käyttäjän tulostusasetuksista riippuen |

8 Arviointia ja pohdintaa

Sydänliiton asiantuntijat tuottavat jo nyt paljon aineistoa Sydän-median sähköisiin julkaisukanaviin: tietoartikkeleita sydän.fihin, blogeja uutispalvelu Mynewsdeskiin ja videoita Sydäliiton Youtube-kanavalle. Tilastokeskuksen (2015) mukaan suomalaisten älypuhelinien ja tablettien käyttö lisääntyy jatkuvasti. Huhtikuussa 2015 sydän.fin kävijöistä lähes 43 prosenttia käytti tablettia tai älypuhelinia (Google Alalytics 2015). Sydänliitto haluaa tarjota tietoa sydänterveydestä ja -sairauksista laiteriippumattomasti käyttäjystävällisessä muodossa. Tämän vuoksi Sydänliitossa aloitettiin julkaisu-uudistuksen suunnittelu vuoden 2015 alussa.

Sydänliiton julkaisu-uudistuksen tueksi teettämän kyselyn (Hietalahti ym. 2014) tulokset osoittavat, että myös sähköisiä julkaisuja tarvitaan painettujen rinnalle. Tämän opinnäytetyön lähtökohtana pidin kyselyn tuloksia ja julkaisu-uudistuksen tavoitteita: julkaisunimikkeiden määrän vähentäminen, asiantuntijatiedon löytyminen ensisijaisesti artikkeleina Sydän-verkkolehdestä ja tietoaineiston jalostaminen e-julkaisuksi Sydänliiton verkkokauppaan. Tavoitteeni oli löytää laiteriippumaton formaatti, jossa asiantuntijatieto julkaistaan sähköisenä julkaisuna verkkokaupassa. Toinen tavoitteeni oli testaamalla saada selville, miten aineistokokonaisuutta kirjoittavan asiantuntijan kannattaa materiaaliaan työstää, jotta artikkelin julkaiseminen olisi selkeää ja turhalta työltä vältyttäisiin. Tavoitteeni oli samalla löytää artikkelikokonaisuudelle julkaisemisen malli ja käyttökelpoisia toteutusehdotuksia laajan asiantuntijatiedon esittämiseen verkkolehdessä. Kehittämistyöni tuotosten ja tulosten tarkoitus on auttaa Sydänliittoa strategisten ja taloudellisten suunnitelmien tekemisessä.

Sydän-verkkolehden laajan artikkelikokonaisuuden esittämisen muotoa etsin tutkimalla olemassa olevan julkaisualustan ja yksittäisten artikkelien ominaisuuksia. Raportoin vaihe vaiheelta etenevän artikkelikokonaisuuden luonnin, jotta työprosessi vaiheet selviävät. Tuotoksena sydän.fihin syntyi artikkelikokonaisuus nimeltään *Pitkä QT -oireyhtymä* (luku 6). Pyysin palautetta artikkelikokonaisuudesta kahdelta terveydenhuollon ammattilaiselta. Lisäksi kokosin artikkelikokonaisuuden kirjoittajalle listaan muutamia vinkkejä asioista, jotka kannattaa ottaa huomioon jo aineistoa kootessa (liite 1). Julkaisen vinkkilistan Sydänliiton Intranetissa asiantuntijoiden käyttöön.

Verkkokaupassa julkaistavan sähköisen oppaan formaatin löysin vertailemalla ja testaamalla tarjolla olevia ratkaisuja. Sähköisen julkaisun tuotantoprosessin esittelyyn valitsin kaksi laiteriippumatonta vaihtoehtoa (luku 7). Näistä kahdesta vaihtoehdosta Asteikko-verkkosovelluksella tuotettu e-julkaisun tuotannon työnkulku on pitkälle automatisoitu:

kuvat optimoidaan järjestelmään automaattisesti ja tietoaaineiston kirjoittajalla on käytössä valmiit digipohjat.

Kehittämistyö on säilyttänyt ajankohtaisuutensa koko opinnäytetyöprosessin ajan, koska Sydänliiton julkaisu-uudistustyö on käynnissä. Verkkokaupassa julkaistavia e-julkaisuja tarvitaan jo loppuvuodesta. Aihe on ajankohtainen myös siksi, että verkkolehdestä julkaitavien laajojen tietokokonaisuuksien esittäminen pitää yhtenäistää: asiantuntijoiden tuottamia laajoja asiakokonaisuuksia päivitetään jatkuvasti ja niitä tuotetaan lisää.

8.1 Sydän-verkkolehden kehityskohteet

Sydän-verkkopalvelun asiantuntijoiden tuottamien artikkelikokonaisuuksien julkaisun ohjeistaminen tuli ajankohtaiseksi, kun verkkolehti siirtyi Drupal-sisällönhallintajärjestelmään. Pian huomattiin, että ylipitkät tietoartikkelit eivät ole käyttäjäystävällisiä eivätkä näin palvele lukijaa. Pitkän artikkelin jakaminen pienempiin palasiin on perusteltua myös siksi, että tietyn artikkelin tulostaminen ja jakaminen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa helpottuu. Vastamäki (2013) vertaakin verkon hyvää käytettävyyttä hyvään asiakaspalveluun.

Koska etsin kehittämistyössäni vastausta kysymykseen, millä menetelmillä asiantuntijan tuottama tietoaaineisto muokataan käytettävyydeltään käyttäjäystävälliseen muotoon Sydän-verkkolehden, lähdin liikkeelle tekstiaineiston muokkauksesta. Esimerkkiaineistona käytin tekstiä, joka kertoo sairaudesta nimeltään *pitkä QT -oireyhtymä*. Tekstin muokauksen jälkeen loin tietokokonaisuuteen liittyvät artikkelit ja lopuksi kokonaisuuden esittelevän laskeutumissivun. Liitin pääartikkeliin aiheen muut artikkelit. Laskeutumissivulle valitsin osoitteen www.sydan.fi/pitka-qt, joka on lyhyt näppäillä virheettömästi vaikka älypuhelimien osoitekenttään. Osoitetta voi käyttää myös painetuissa esitteissä.

Jotta sain artikkelikokonaisuudesta palautetta terveydenhuollon ammattilaisilta, lähetin kokonaisuuden linkin arvioitavaksi ensin Sydänliiton asiantuntijasairaanhoidtaja Sami Kainokselelle. Hän hyväksyi aineiston sellaisenaan. Tämän jälkeen lähetin Sydämen etusivun linkin (<http://www.sydan.fi/etusivu>) arvioitavaksi HUS:n sydäntehon fysioterapeutti Pia Kaitasalolle (6.7.2015) sekä Helsingin Sydänpiirissä ja Sydänliitossa työskentelevälle projektisuunnittelija Mari Blek-Vehkaluodolle (26.6.2015). Pyysin heitä arvioimaan *pitkä qt -oireyhtymästä* kertovan tiedon löytymistä sydän.fissä, artikkelikokonaisuuden esteettisyyttä, selkeyttä, käyttäjäystävällisyyttä ja johdonmukaisuutta. Blek-Vehkaluoto arvio kokonaisuutta seuraavasti:

Pääartikkeli toimii minusta tosi hyvin. Pelkästään sen lukemalla pääsee hyvin kärryille, mistä oireyhtymässä on kyse. Linkeistä löytyy ihanan paljon yksityiskohtaista tietoa, joka varmasti palvelee potilaita ja heidän läheisiään. Mitään en jättäisi pois. Ulkoasu selkeä, samoin koko kokonaisuus minun mielestäni. En löydä mitään muutosehdotusta tai korjattavaa.

Blek-Vehkaluoto ehdotti artikkelin *Sydämen rytmihäiriöt*

(<http://www.sydan.fi/sydansairaudet-ja-hoito/sydamen-rytmihairiot>) lisäämistä kokonaisuuden artikkelilistaan, koska *pitkä QT -oireyhtymä* liittyy kyseiseen aiheeseen. Lisäsin artikkelin *Lue lisää* -kohtaan. Myös Kaitasalo piti kokonaisuutta onnistuneena: ”On siisti ja ihan helppolukuinenkin. Kuvat elävöittävät kivasti otsakkeita. En nyt muuttaisi mitään.” Näin sain konseptoitua laajan tietoaaineiston esittämistävän Sydän-verkkolehteen.

Seuraavaksi esitän muutaman kehitysehdotuksen. Käytettävyyttä voi parantaa sillä, että paljon informaatiota sisältävät kuvat suunnitellaan alkujaankin kuvasuhteeseen 900 kertaa 410 pikseliä. Tällöin kuva-alan voi käyttää tehokkaasti. Infografiikan käyttö on haasteellista, sillä kuva skaalautuu melko pieneksi mobiililaitteissa. Myös kuvakarusellin vasemman alalaidan kategoriaekstin viemä tila kannattaa huomioida jo etukäteen. Silloin kun kuvan muoto ei istu karuselliin tai kuvan informaatiosta ei saa selvää, kannattaa isokokoinen kuva tallentaa esimerkiksi Sydänliiton käyttämään Dropbox-ohjelmaan. Tekstiin voi laittaa maininnan parempilaatuisesta kuvasta ja linkin Dropboxissa olevaan kuvaan. Mielestäni ylimääräiset linkkien klikkaukset ja kuvien lataukset eivät kuitenkaan palvele käyttäjää, joten Dropbox-linkitystä kannattaa käyttää harkiten. En suosittelen myöskään kuvien enkä videoiden sijoittamista tekstin joukkoon, sillä silloin niiden responsiivisuus ei toimi ilman koodiin tehtäviä muutoksia (Mohebi 25.3.2015).

Huomasin, että joskus infografiikkaa käyttökelpoisempi vaihtoehto on laittaa tieto listaksi tai taulukoksi tekstin joukkoon, koska infografiikka skaalautuu helposti lukukelvottomaksi mobiililaitteessa. Opinnäytetyön edistyessä saatiin Sydän-verkkopalveluun ominaisuus, joka näyttää kuvakarusellissa myös videon tai videoita. Video voi joissain tapauksissa olla mielenkiintoisempi ja enemmän tietoa sisältävä vaihtoehto kuin kuva tai infografiikka, jos video on valmiiksi saatavilla.

Artikkelikokonaisuutta testatessa huomasin, että aineisto on syytä tarkastaa älypuhelimessa, jossa sisältö puristuu pienimpään mahdolliseen näkymään. Näin virheet tulevat esille herkemmin. Julkaisijan on syytä testata, että artikkeli näyttää hyvältä, linkit toimivat kuten pitääkin ja kuvien rajaus toimii eli mitään olennaista ei rajaudu pois. Myös taulukoiden ulkoasu kannattaa tarkistaa.

Ehdotan yksittäisen artikkelin sisäisen rakenteen muuttamista. Kommenttikenttä vie paljon tilaa artikkelin lopusta. Pelkään, että kävijä lopettaa sivun vierittämisen alaspäin, kun ruudun valtaa iso kommenttikenttä. Kommentointimahdollisuus voisi näkyä vain linkkinä esimerkiksi muodossa *Lisää uusi kommentti*. Myös artikkelin lopussa näkyvän bannerin paikka voisi laskea suositeltujen artikkelien listan jälkeen, jolloin artikkelit löytyvät helpommin. Nämä ongelmat tulivat esille erityisesti, kun tarkastelin artikkeleita älypuhelimessa, jossa näkymä on kapea.

Asiakokonaisuuksien luontiin sydän.fissä liittyy vielä ongelmia, jotka on hyvä tiedostaa ennen kuin artikkelikokonaisuuksia julkaistaan lisää. Miten asiantuntijat saadaan julkaisemaan kokonaisuuksia, joille on valittu lyhyt, selkeä osoite? Miten esimerkiksi otsikoista saadaan kuvaavia, ei vain yhden sanan otsikoita? Kuvatkin pitää muistaa laittaa artikkeliin ennen julkaisua. Artikkelikokonaisuuden muokkaus julkaisun jälkeen on huomattavasti työläämpää kuin ennen julkaisua, koska esimerkiksi verkko-osoitteen muuttaminen vaatii uudelleenohjausta. Muuten hakutuloksena saattaa olla ”sivua ei löydy”.

Koska Sydän-verkkopalveluun sisältöä tuottaa moni asiantuntija, hajautetun sisällöntuotannon ohjeistusta tulisikin tarkentaa. Huomioitavaa on, että lukijalle halutaan suoda miellyttävä lukukokemus, lukee hän artikkeleita mistä laitteesta hyvänsä.

8.2 Sähköisen julkaisun formaatin valinta

Asiantuntijan tuottamasta tietoaaineistosta tuotetaan myös sähköinen julkaisu verkkokauppaan. Etsin opinnäytetyössäni vastausta siihen, missä formaatissa asiantuntijan tuottama tietoaaineisto kannattaa julkaista Sydänliiton verkkokaupassa.

Sähköisen julkaisuformaatin valinnassa korostuu käytettävyydelle esitetyt vaatimukset, jotka noudattavat Nielsenin (1993, 29–30) ajatusta siitä, että joitakin käytettävyyden ominaisuuksia pitää joskus nostaa muiden edelle. Kehittämistyöni lähtökohtana pidin sitä, että käytettävyydeltään sähköisen julkaisun pitää olla laiteriippumaton: kun e-julkaisun käyttö on tehokasta ja sisältö mukautuu käyttäjän lukulaitteeseen, toivotaan asiakkaan olevan ostokseensa tyytyväinen ja ostavan verkkokaupasta uudelleen.

Kun lähdin tutkimaan eri sähköisten julkaisujen formaatteja, tapasin muutaman sovelluksia tarjoavan yrityksen edustajan. Heidän tuotteensa eivät olleet laiteriippumattomia. Tämä tulee esille myös luvussa 5 tekemässäni vertailussa. Lopulta päädyn kahteen laiteriippumattomaan formaattiin, joita vertailen luvussa 7. Vertailun lopputuloksena päädyn ehdottamaan verkkokaupan sähköisen julkaisun tuotantoon Asteikko-verkkosovellusta.

Holmbergin (25.6.2015) mukaan Asteikko-verkkosovelluksessa julkaistua tuotetta voi jakaa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa juttukohtaisesti, jos jakamista ei ole estetty tilaajatunnistuksella. Digijulkaisuihin voi myydä myös ilmoituksia. Asteikon puolesta puhuu myös se, että vaikka EPUB-tiedoston lukuohjelma on ilmainen, ei ohjelman asennus onnistu kaikille koneille. HUS:n tietojärjestelmäpäällikön (Sinkko 13.8.2015) mukaan HUS:in työasemiin ei voi asentaa lukuohjelmia ilman teknistä tukea. Sitä vastoin Asteikko-sovelluksessa julkaistun tuotteen lukeminen näiltä koneilta onnistuu hänen mukaansa moitteettomasti.

Mielestäni Aste Helsingin tarjoama e-julkaisun tuotantoprosessi vaikuttaa turvallisemmalta vaihtoehdolta kuin EPUB-tiedoston tuottaminen. Ensinnäkin Aste Helsingissä tuotantoprosessin hallitsee useampi henkilö eikä kuvia tarvitse säätää eikä kokoja muuttaa ennen palveluun tallentamista. Tuotantoprosessi hoituu verkon yli Woodwing-palvelun kautta. EPUB-tiedoston tuottaminen taas on yhden–kahden henkilön varassa, tiedoston katseleminen tietokoneella edellyttää erillisen lukuohjelman latausta ja taulukot pitää esittää kuvina, jolloin taulukoiden sisältämä tieto ei löydy haussa.

Jäin pohtimaan myös sitä, miten Sydän-verkkolehden ja verkkokaupan sisällöt voisi sitoa paremmin toisiinsa. Ehdotukseni on, että Sydänkaupassa myytävän sähköisen tuotteen lukuvinkki laitetaan Sydän-verkkopalvellun samaa aihetta käsittelevän jutun tai artikkelin loppuun *Lue lisää* -kohtaan. Ristiinlinkitys parantaa löydettävyyttä hakukoneissa, mikä taas auttaa käyttäjää löytämään tietoa sydänterveydestä. On hyvä ottaa huomioon, että sydän.fissä tietoartikkeliä lukeva voi olla kiinnostunut myös verkkokaupan digijulkaisusta, johon tieto on koottu yhdeksi tuotteeksi.

Koska jätin tämän kehittämistyön ulkopuolelle asiantuntijatekstin toimittamisen, ansaintalogiikan, kohderyhmäanalyysin sekä sähköisten julkaisujen markkinoinnin ja hinnoittelun, tulevat nämä asiat väistämättä eteen, kun esimerkiksi sähköisten julkaisujen markkinointisuunnitelmaa tehdään. Opinnäytetyön edetessä on vahvistunut käsitys siitä, että asiantuntijatekstien toimittamistyöhön tarvitaan tekijä. Yhteistyö toimittajan kanssa käynnistyykin jo lokakuun lopussa. Myös sydän.fin sisäisen haun ja sisällön löytymisen välillä riittää vielä kehitettävää.

8.3 Oman oppimiseni arviointi ja kiitokset

Artikkelikokonaisuuden luominen Sydän-verkkolehden tarjosi minulle tarpeellisen tutkimusmatkan aineistoon, jonka tarkoitus on antaa tietoa sairastuneelle ja hänen läheisilleen. Mielessäni pyöri ajatuksia artikkelien sisällöstä. Minkälainen kuva ja otsikko saavat

lukijan kiinnostumaan? Miten aineisto pitää käsitellä, että artikkelin sisältö on käyttäjäystävällinen ja houkutteleva? Entä miten esittää monta artikkelia kokoava laskeutumissivu niin, että sisällöt ja linkit ovat selkeät? Kaikkien näiden kysymysten keskellä huomasin, että aineiston huolellinen valmistelu ennen artikkelien luontia oli erityisen tärkeää.

Sähköisen julkaisun formaatin etsiminen ja testaus haastoi minut. Lähdin tutkimaan, mitä formaatteja muut järjestöt ja yritykset käyttävät. Testasin myös esimerkiksi Helmet-kirjaston ja Elisa Kirjan EPUB-tiedostoja. Testaaminen, tutkiminen ja eri toimijoiden tapaminen vei aikaa, mutta näin pääsin sulkemaan pois ne formaatit, jotka eivät soveltuneet Sydänliiton käyttöön. Oppaiden ulkoasun uudistamistyössä syntyi EPUB-tiedosto, jolla kokeiltiin ulkoasun toimivuutta. Ulkoasu kelpasi, tiedostomuoto arvelutti. Kesäloman kynnyksellä minua alkoi jo epäilyttää, tokkopa toiveitteni formaattia löytyykään. Toisin kävi. Vertailun, testailun ja utelun kautta löytyi HTML5-pohjainen Asteikko, joka toimii laiteriippumattomasti. Vielä keväällä olin EPUB-formaatin kannalla, mutta EPUB-tiedoston lukua varten tarvittavan ohjelman lataaminen käyttäjän lukulaitteeseen pisti miettimään asiaa vielä kerran.

Kirjoittaminen ei ollut minulle helppoa, mutta mielestäni olen kehittynyt lopputyön aikana. Pysin kuitenkin tavoitteessani kirjoittaa viisikymmentä sivua. Myös muistiinpanojen tekeminen oli työlästä, koska työpäivän mittaan niitä ei tullut tehtyä. Jouduin vaihtamaan opinäytetyön aiheen, kun alkuperäisen aiheeni aineisto ei vielä kesäkuussakaan ollut käytettävissä. Pitkä pätkä jo kirjoitettua aineistoa joutui roskakoriin. Artikkelikokonaisuuden työstämistä valmistellessani sain huomata, että aikataulut eivät olleet vain minusta kiinni. Aikatauluongelmat ja oman osaamisen riittämättömyys nakersivat välillä työntoa.

Jouduin tarkastelemaan lopputyöni aikataulua ja tavoitteita välillä hyvinkin kriittisesti. Kun kuulin edessä olevasta julkaisu-uudistuksesta ja sen johtamisesta, aavistin jo tulevan aikapulan, koska uudistukseen liittyvä työ tuli normaalin työni lisäksi. Jatkuva tiedonvaihto ja säännölliset palaverit viestintäjohtaja Eeva-Riitta Piispasen ja Sydän-lehden päätoimittajan Marja Kytömäen kanssa auttoivat työkuorman purkamisessa. Turhaa työtä ei tullut tehtyä, koska sain esimerkiksi aikatauluihin ja linjauksiin liittyviin kysymyksiini vastaukset nopeasti.

Joitain muutoksia saatiin aikaan jo kesän ja syksyn aikana. Artikkelikokonaisuutta tehdessäni testasin tulostamista. Havaitsin, ettei sydän.fissä ole erillistä tulostusversiota. Se saatiin kuitenkin nopeasti tuotantoon. Onnistumiseksi voin lukea sen, että hahmottelin lopputyön valmistumista lokakuulle ja siinä tavoitteessa pysyin. Tässä vaiheessa lokakuuta sähköisen formaatin valinta verkkokauppaan on edennyt tarjousvaiheeseen. Myös julkai-

su-uudistukseen liittyvät kolmen päivän kuvaukset päättyivät, ja marraskuun aikana Sydänmedian käytössä on uusia kuvia niin painettuihin kuin sähköisiin julkaisuihin.

Jos jotain jäin tässä opinnäytetyössä harmittelemaan, on ajan puute. Aihe on kiinnostava, ja sitä tulen tutkimaan ja testaamaan varmaan lisää, kun sähköisten julkaisujen tuotanto käynnistyy. Opin sanomaan joskus myös ei, kun töitä oli tarjolla liikaa.

Opinnäytetyöni ohjaaja Kaarina Järventaus jaksoi sitkeästi kannustaa, vaatia aineiston tiivistämistä ja rajausta, kiitos siitä. Tiesin jo aloittaessani, että lopputyön aihe on haasteellinen. Koen kuitenkin löytäneeni ratkaisut molempiin kehittämistyön ydinkysymyksiin. Löysin käyttökelpoisen toteutusehdotuksen laajan asiakokonaisuuden esittämiseen verkkolehdestä. Löysin myös laiteriippumattoman formaatin verkkokaupassa julkaistaville e-julkaisuille.

Haluan kiittää myös esimiestäni viestintäjohtaja Eeva-Riitta Piispasta ja Sydänmedian päätoimittaja Marja Kytömäkeä, jotka jaksoivat kuunnella opinnäytetyöni materiaaliin liittyvät kysymykset ja kommentit. Kiitos myös miehelleni kannustuksesta.

8.4 Opinnäytetyön evaluointi

Sydänliiton viestintäjohtaja Eeva-Riitta Piispanen ja Sydänmedian päätoimittaja Marja Kytömäki arvioivat kehittämistyötäni seuraavasti:

Sydänliitossa on vuodesta 2014 lähtien työstetty mediauudistusta, jonka kohteina ovat kolme verkkopalvelua, sydän.fi-verkkolehti, sydänliitto.fi-järjestösivusto, sydänverkkokauppa sekä tässä opinnäytetyössä kuvattu julkaisu-uudistus.

Tiina Elorannan opinnäytetyö, *Tietosisällöstä monikanavaiseksi mediasisällöksi: Asiantuntijätiedon esittäminen Sydän-mediassa*, palvelee Sydänliiton mediauudistusprosessia hyvin ja oikeaan aikaan. Esimerkiksi tietoineiston esittämistapojen konseptointi tukee erinomaisesti julkaisu-uudistuksen tavoitteita ja antaa käyttökelpoisia, konkreettisia toteutusehdotuksia mm. työprosesseihin sekä sähköisen julkaisemisen työkalujen valintaan. Hän on ansiokkaasti pohtinut ja tutkinut eri vaihtoehtoja siitä, mikä sähköinen julkaisumuoto soveltuu parhaiten verkkokaupan kautta jaettaville julkaisuille.

Julkaisu-uudistuksen yhtenä tavoitteena on julkaisunimikkeiden määrän järkiperäistäminen (supistaminen). Opinnäytetyössä Tiina Eloranta on toimeksiannon tavoitteiden mukai-

sesti pohtinutkin käyttäjäryhmiä, käytettävyyttä ja järkeviä toimintatapoja. Tämä kaikki auttaa Sydänliittoa julkaisemisen tarpeen arvioinnissa.

Työn haasteena on ollut verkkojulkaisemisen jatkuva nopea kehitys, mistä johtuen uusien sovellusten löytäminen ja testaaminen on työlästä. Tiina Eloranta on tässä haasteellisessa osiossa ilahduttavasti osoittanut loppupäätelmänsä palvelevan käytettävyyttä.

Opinnäytetyössä ehdotettu toimintatapa on mahdollisimman järkevä, käytännöllinen ja kustannustehokas Sydänliiton monikanavajulkaisemiseen.

Helsingissä 14.10.2015

Eeva-Riitta Piispanen

Marja Kytömäki

9 Lähteet

Adobe 2015a. Adobe InDesign CC.

Luettavissa: <http://www.adobe.com/fi/products/indesign.html> Luettu: 10.5.2015.

Adobe 2015b. Adobe Acrobat DC. Luettavissa:

<https://acrobat.adobe.com/fi/fi/products/about-adobe-pdf.html> Luettu: 18.9.2015.

Adobe 2015c. Ratkaisut. Adobe eBook Platform. Luettavissa:

<http://www.adobe.com/fi/solutions/ebook/digital-editions.html> Luettu: 18.9.2015.

Adobe 2015d. Sisällön vieminen EPUB-muotoon. CS6.

<https://helpx.adobe.com/fi/indesign/using/export-content-epub-cs6.html>.

Luettu: 15.5.2015.

Aste Helsinki Global 2015. Asteikko. Luettavissa: <http://global.astehelsinki.fi/mag/asteikko-brochure/cover> Luettu: 25.6.2015.

Aste Helsinki Oy 2015. Ratkaisut. Luettavissa: <http://astehelsinki.fi/> Luettu: 26.7.2015.

Blek-Vehkaluoto, M. 26.6.2015. Projektisuunnittelija, TtM, Yksi elämä ja Tunne pulssisi -hankeet. Suomen Sydänliitto ry / Helsingin Sydänpiiri ry. Sähköposti.

Drupal 2015. Luettavissa: <https://www.drupal.org/getting-started/before/overview>

Luettu: 10.5.2015.

Elisa Kirja 2015. Luettavissa: <https://kirja.elisa.fi/lukeminen-tietokoneella>

Luettu: 11.5.2015.

Elisa Kirja 2015. Usein kysyttyä. Luettavissa: <https://kirja.elisa.fi/usein-kysyttya>

Luettu: 14.5.2015.

Facebook 2015. Sydan.lehti. Luettavissa: <https://www.facebook.com/sydan.lehti>

Luettu: 10.5.2015.

Filenius, M. 2015. Digitaalinen asiakaskokemus. Menesty monikanavaisessa liiketoiminnassa. Docendo. Jyväskylä.

Golf Digest 2015. Golflehti. Luettavissa: <http://digi.golfdigest.fi/> Luettu: 14.8.2015.

Google Analytics 2015. sydan.fi. Luettavissa:

<https://www.google.com/analytics/web/?hl=fi&pli=1#home/a7661042w80642379p85266065/> Luettu: 4.5.2015.

HelMet 2015a. E-kirjasto. Juttuja e-kirjastosta. Kotimaisia e-kirjoja lainataan ahkerasti.

<http://www.helmet.fi/fi->

[FI/Ekirjasto/Juttuja_ekirjastosta/Kotimaisia_ekirjoja_lainataan_ahkerasti\(57412\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto/Juttuja_ekirjastosta/Kotimaisia_ekirjoja_lainataan_ahkerasti(57412))

Luettu: 14.5.2015.

HelMet 2015b. E-kirjasto. Ohjeet. E-kirjojen lainaus päähkinänkuoressa.

Luettavissa: [http://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto/Ohjeet/Ohjeet_ekirjapalveluihin\(25244\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto/Ohjeet/Ohjeet_ekirjapalveluihin(25244))

Luettu: 14.5.2015.

Hietalahti, E., Rautiainen, E. & Suomalainen, N. Sydänliiton julkaisukysely 11–12/2014.

Sydän-media. Julkaisujen tilaajat 11/2014. Julkaisematon. Luettu: 28.1.2015.

Hjelt, M. 31.8.2015. Informaatikko. Helsingin kaupunginkirjasto. Yleisten kirjastojen konsortio -hanke. Sähköposti

Holmberg, E. 20.5.2015. Technical specialist. Aste Helsinki Oy.

Holmberg, E. 26.5.2015, 29.5.2015, 25.6.2015 ja 14.8.2015. Myynti. Aste Helsinki Oy.

Sähköposti.

IDPF. International Digital Publishing Forum. Luettavissa: <http://idpf.org/epub>

Luettu: 15.5.2015.

Keskitalo, M. 2012. JM eMotion. Miten optimoida landing page eli saapumissivu – vinkkejä, osa 1. Luettavissa: <http://www.jm-emotion.fi/blogi/93-miten-optimoida-landing-page-eli-saapumissivu-vinkkeja-osa-1>

Luettu: 18.9.2015.

Kaitasalo, P. 6.7.2015. Fysioterapeutti. HUS. Sähköposti.

Kaivos, S. 12.5.2015. Asiantuntijasairaanhoitaja. Suomen Sydänliitto ry. Sähköposti.

Kytömäki, M. 2015. Useita keskusteluja tammi–syyskuussa. Päätoimittaja. Sydän-media. Suomen Sydänliitto ry.

Lantto, R. 2014. Bitteinä ja paperilla. Digitext. Espoo.

Lehtovirta, P. & Korpela, J. 2013. HTML5 sovellusalustana. RPS-yhtiöt, Helsinki.

Mohebi, Ä. 25.3.2015. Drupal-asiantuntija. Kehätieto Oy. Sähköposti.

Mynewsdesk 2015. Sydänliitto. Luettavissa: <http://www.mynewsdesk.com/fi/sydan>
Luettu: 10.5.2015.

Navigo 2015. Navigo Portal. Luettavissa:
http://www.navigo.fi/www/tuotteet/navigo_portal/fi_FI/navigo_portal/ Luettu: 23.7.2015.

Nielsen, J. 1993. Usability Engineering. Academic Press. San Diego.

Nordenstreng K. & Wiio O. A. 2012. Suomen mediamaisema. Vastapaino. Tampere.

Paatero, M. 2002. Etsivä löytää, Google auttaa. MikroPC, 19, 1, s. 60–62.

Piispanen, E. 2015. Useita keskusteluja tammi–syyskuussa. Viestintäjohtaja. Suomen Sydänliitto ry.

Seppänen, J. & Väliverronen, E. 2012. Mediatyhteiskunta. Vastapaino. Tampere.

Sinkko, K. 13.8.2015. Tietojärjestelmäpäällikkö. HUS-Tietohallinto. Sähköposti.

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry. 2015. Julkaisut ja palvelut. Tekijänoikeudet. DRM. Luettavissa: http://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/tekijanoikeus/drm Luettu: 6.8.2015.

Sydän 2015. Luettavissa: <http://www.sydan.fi/> Luettu: 10.5.2015.

Sydänliitto 2015. Luettavissa: <http://www.sydanliitto.fi/etusivu> Luettu: 10.5.2015.

Sydänkauppa 2015. Luettavissa: <http://www.sydanikauppa.fi/sydanliitto/> Luettu: 10.5.2015.

Sähkökirjat 2015. Luettavissa: <http://www.sahkokirjat.fi/> Luettu: 10.5.2015.

Terveystalo 2015. Ajankohtaista. Uutiset. Tuore selvitys osoittaa: Suomalaiset googlaavat ahkerasti terveystietoa verkosta. Luettavissa:

<https://www.terveystalo.com/fi/Ajankohtaista/Uutiset/Tuore-selvitys-osoittaa-Suomalaiset-googlaavat-ahkerasti-terveystietoa-verkosta/> Luettu: 5.8.2015.

Tilastokeskus 2015. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2014.

Luettavissa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_tie_001_fi.html

Luettu 14.5.2015.

Twitter 2015. VerkkoSydan. Luettavissa: <https://twitter.com/VerkkoSydan>

Luettu: 10.5.2015.

Vastamäki, R. 2013. Käytettävyydestit, tutkimukset ja asiantuntija-arvioinnit. Teoksessa Pyyhtiä, T., Roponen, S., Seppä, M., Relander, T. & Vastamäki, R., Korpi, J., Filenius, M., Sulin, K. & Engberg, J. Digin mitalla. Verkkomarkkinoinnin ja -myynnin mittaamisen käsikirja, s.120–137. Mainostajien liitto. Helsinki.

Viita, P. 29.5.2015. Art Director. Graafinen viestintä Vitamiini Oy.

Viivamedia 2010. Sydänliitto. Pitkä Qt -oireyhtymä.

Luettavissa. <http://verkkojulkaisu.viivamedia.fi/sydanliitto/qt> Luettu: 10.5.2015.

Vilkas 2015a. Luettavissa: <http://www.vilkas.fi/> Luettu: 3.8.2015.

Vilkas 2015b. Ajankohtaista. Vilkas on paras verkkokauppaohjelmisto tivin vertailussa.

Luettavissa: <http://www.vilkas.fi/vilkas-group-oy/ajankohtaista/vilkas-on-paras-verkkokauppaohjelmisto-tivin-vertailussa> Luettu: 3.8.2015.

W3C 2015. Luettavissa: <http://www.w3.org/standards/webdesign/htmlcss>

Luettu: 15.5.2015.

Woodwing 2015. Luettavissa: <http://www.woodwing.com/en> Luettu: 24.10.2015

Youtube 2015. Sydänliitto. Luettavissa: <https://www.youtube.com/user/Sydanliitto>

Luettu: 10.5.2015.

10 Liitteet

Liite 1. Vinkkilista artikkelikokonaisuuden kirjoittajalle

1. Mieti artikkelikokonaisuudelle selkeä otsikko, ei pelkkä ”Diagnoosi”.
2. Jaa teksti jo kirjoitusvaiheessa selkeisiin aihepiireihin.
3. Mieti kullekin aihepiirille kuvaavat otsikot, esimerkiksi ”Pitkä QT -oireyhtymän aiheuttajat”.
4. Kirjoita artikkelikokonaisuudelle myös pääsivu, jossa esittelet kokonaisuuden artikkelit lyhyesti. Artikkelin esittelyn yhteyteen kannattaa laittaa linkki kyseiseen artikkeliin ja linkin nimeksi kyseisen artikkelin otsikko. Huomioi, että lukija voi tulla hakukoneen kautta mihin vain kokonaisuuden artikkeleista, ei välttämättä pääsivulle eli saapumis-sivulle.
5. Kuvat kannattaa tehdä tai teettää valmiiksi kokoon 900 kertaa 410 pikseliä. Apua saa viestinnästä.
6. Valitse kokonaisuudelle lyhyt verkko-osoite (esimerkiksi sydan.fi/pitka-qt). Lyhyttä osoitetta käytetään painetuissa oppaissa ja esimerkiksi artikkelikokonaisuuden markkinoinnissa.
7. Älä käytä verkko-osoitteen luonnissa skandinaavisia tai erikoismerkkejä.
8. Kun olet saanut luotua artikkelit Sydän-verkkopalveluun, älä julkaise niitä, vaan lähetä tieto artikkelikokonaisuuden valmistumisesta viestintään. Viestinnässä tarkistetaan, että verkko-osoitteet ovat kunnossa, kuvat ovat paikoillaan ja artikkelien lopusta löytyy tarvittavat syventävät artikkelitiedot. Viestintä hoitaa artikkelien julkaisun.